

PRICE \$3.00 (including GSTax in Canada)

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLIII

ЛЮТИЙ -- 1992 -- FEBRUARY

No. 504

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada
Адреса "Нових Днів":

NOWI DNI
P.O. Box 400, Stn "D"
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Publications Mail Registration Number 1668
International Standard Serial Number
ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:
A. Horhota

**1 YEAR SUBSCRIPTION --
РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:**

CANADA: \$27.00
U.S.A.: \$25.00 US

**OVERSEAS -- ЗАОКЕАНСЬКИ
КРАЇНИ**

\$25.00 American or equivalent
Avio -- \$65.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA -- АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko,
61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

Terentij Myronenko,
P.O. Box 302,
Parramatta, N.S.W., Australia 2150

M. Waksutenko,
28 Alguna Cres.,
Rostevor, S.A. 5073

GR. BRITAIN -- ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
34 Gibbon Rd.
London W3 7AF England

diasporiana.org.ua

Засновник і редактор 1950-1969 П.К. Волиняк

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповіальністю

Мар'ян Дальний -- головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Мар'ян Дальний -- редактор, Олексій Коновал.

Адміністратор і Оголошення -- Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Павло Мовчан -- ІЗ ЗБІРКИ "СІЛЬ"	1
Остап Тарнавський -- ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ УКРАЇНИ	2
Віктор Бурбела -- З НЕДРУКОВАНОЇ ЗБІРКИ "ІМ'ЯМ ЛЮДИНИ"	2
Докія Гуменна -- ВСІ ЗАВИНILI	3
Вітольд Кирилюк -- З ВІЧНИМ ІМ'ЯМ "УКРАЇНА"	4
Юрій Гаврилюк -- КРАКІВСЬКА ФУНДАЦІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА	6
Мар'ян Дальний -- УКРАЇНО, МОЯ УКРАЇНО (закінчення)	8
Євген Місило -- "ЗЕНОН", КАЛЕНДАРІЙ ЗРАДИ	10
Федір Шевченко -- РЕЛІКВІЙ МУСЯТЬ ПОВЕРНУТИСЯ!	14
Ю. Соловій -- НЕДОГЛАНУТИ СПРАВИ	15
Конгрес Українців Канади -- ЗВЕРНЕННЯ	16
Юрій Мошинський -- ЧАСОПИСИ І КРИТИКА	17
Іван Скрипник -- ХОРОВА ШКОЛА У СКИТИ МАНЯВСЬКОМУ	18
Олексій Коновал -- ВИДАЙМО МУЗИЧНІ ТВОРИ ГР. КИТАСТОГО	19
Юлія Солод -- ДОЧКА ПРОМЕТЕЯ	21
О.Ю. Копач -- А ІКАР ТАКИ ПРИЛЕТИВ	22
Дмитро Нитченко -- ПОЕТ І ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ ПАВЛО МОВЧАН	24
Лев Яцкевич -- ВІЙНА ГОДИННИКІВ	25
Віктор Поліщук -- ОСТАННЄ СЛОВО ОБВИНУВАЧЕНОМУ	26
Віктор Поліщук -- КУК ТА О. Д-Р ВАСИЛЬ КУШНІР	29
Ро-Ко -- ЕММА АНДІЄВСЬКА І ВПЛИВ ЇЇ МОДЕРНОГО МИСТЕЦТВА...	31
Федір Бойко, В. Євшук, Ф. Малиновський і інші -- ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	32

На першій стор. обкладинки: Взимку на Рідо у канадській столиці
Оттаві.

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче-
висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає
за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Павло МОВЧАН

СІЛЬ

Повноголоса, наче води,
колись була, кохана, й ти;
в очах світивсь широкий подив,
вуста не знали гіркоти.
Що ж сталося -- звідки стільки солі
на віях і на язиці?
Роз'їдений уже і голос,
і замість хліба -- сіль в руці.
Хто нам розважив дні і ночі:
це уломив, те -- доточив?
Хто сіллю вщертував нам очі
і зір крізь неї заломив?
У промені вузькому видно
і білий попіл і піт'яму,
у кринці -- жар, у скрині -- злидні,
людей, що тонуть у диму...
Повітря цвяхами прошите,
в одвірках кулі як сучки...
Ми ж -- пересіюєм на сито
полову ячну й лушпайки.
Для когось смерть -- для нас обіди:
вже стогне дерево криве,
і пахне коливом в сусідів,
і голосіння вуха рве.
У голосі вузькому чути
оскарження, клятьбу, амінь...
заліза скрігіт, стукіт лютій
і крик прийдешніх поколінь.
Язык шукає дрібку солі
і лиже, лиже прісне скло,
сіль на обличчях, сіль -- навколо...
Ой скільки в нас її було.
Але ж і є... I на долонях,
і на вустах, на лицах -- сіль...
Гукну: -- О боже! -- I солона
луна вертає звідусіль.

ДВА ДНІ

Такі відмінні дні і кольором, і змістом:
учора -- далечінь прозоро-молода,
сьогодні сам в собі, задмуханий до іскри,
замуливсь білий день, мов пойняла вода.
І небо кам'яне висить важке над нами,
а очі підведеш, побачиш глибину:

там тоне хтось, маха розплачливо руками,
дослухуюсь -- чутно лиш тишу крижану.
Словзає зір важкий на зазубні й щербини,
зелений мур довкіл, а з нього хтось кричить...
Дослухуюсь -- той крик з учора іще лине --
у вогкій глибині біліє крику нить...
І треба зрятувати, але кого й від кого?
Від власного життя, від долі, від біди.
Чи, може, то луна далека засторога,
аби за обрій днів минулих не ходив?
Сьогоднішнє: дощі, озон, набрякле листя,
обтяжена росою посрібнена трава.
Сьогодні поряд все: ліс, хмари кам'янисті,
задавнене волання, що серце розрива.

Я йду у час, а ти йдеш в позачасся
з лукавим зблиском краплених очей.
Ну як тобі в минувшині прекрасній?
Не тісно? Ни? I докір не пече?
За кущ трави чіпляюся руками,
аби пісок струмуючий не зніс.
Потужний плин, хоча на шії камінь,
і рясно черепашками обріс...
Несе, несе, і я за все хапаюсь:
за спогади, за снігу ланцюжок --
на ньому, наче гирка, я хитаюсь,
та сиплеться з годинника пісок...
Порошиш очі, засипає горло
і гембелем зсередини струже;
потужний струм -- перед очима чорно...
I чорно у минувшині -- невже?
Тому ми й розминулись, що безвічне
не рушене ні спогадом, ні сном...
О де ж твої долоні перестрічні,
невже й вони присипані піском?

ВОГОНЬ

Дивлюся на вогонь, як полум'я струмуює,
по вигинах своїх він настрій мій формує:
сюди-туди хить-хить,
назад -- вперед, угору,
горить душа, горить,
і полум'я -- прозоре...
Хвилястий, як вода,
приплів-відплів у тілі,

і лущиться слюда
у горлі обвуглілім:
-- О люба, лебедій
хвилястим плином ліній,
випалюється лій
з долоней -- білих лілій...
Оплавлюється скло,
і тане роговиця,
і світла натекло
у очі, мов живиці.
-- О пагубо, палька,
пекельна полум'яність,
вуглина випіка
вже й спогади останні...
Обвуглений, у ніч
впаду, як головешка, --
не згасне на мені
вогню твого мережка.

Про автора дивись статтю Дм. Нитченка "Поет і політичний діяч Павло Мовчан".

Oстап ТАРНАВСЬКИЙ

ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ УКРАЇНИ 1-12-1991

*I мене в сім'ї великий,
в сім'ї вольній, новій,
не забудьте пом'януть...*

Тарас Шевченко

*Великдень! Боже мій великий
Ще як світ світом не було
для нас Великодня такого...*

Іван Франко

По Україні ходить дух свободи,
несе новий і праведний закон,
на ясні зорі і на тихі води
роздився гимнус урочистий тон.

Аж з-під Кавказу по самі Карпати
з усіх кінців підноситься народ
за Україну голос свій віддати
не втратити найбільшої з нагод.

Піднесені великим, віщим словом,
що залишив Шевченків заповіт,
Донецьк перегукається зі Львовом,
а Київ до Одеси шле привіт.

Здається й мертві встали із могили
підтримати цей всенародний рух;
за Україну їх колись убили,
за Україну стане їхній дух.

І голос ненароджених нащадків,
що й ім Посланіє поет прорік:
в державі вільних і нових порядків
ім доведеться жити вже повік.

Самий поет -- народу осторога
благословляє неповторність дня;
покине все й полине він до Бога
молитись за народу майбуття.

Віктор БУРБЕЛА

МОЯ ЗЕМЛЯ

Моя земля -- мереживо шляхів,
Ногами предків зміряних стократно.
І навіть сива курява віків
Сліди їх ніг завіяти не здатна.
Всміхається злотоколосям нив,
Коробиться -- під тінню Саркофага,
Але чекає -- вимучено й спрагло --
Й од грізних хмар нових дощів і злив.
А вище хмар -- супутники земні
Шляхи торують в галактичні пасма,
І чує світ їх тихі позивні,
Заглибившись у сирави сьогодні.
Та ще хатки білесенькі стоять,
Антени виткнувши в світи далекі.
І навесні до їхніх стріх летять
Натомлені розлуковою лелеки...

КОЛИШНІМ ВОЇНАМ -- "АФГАНЦЯМ"

Із небуття ще й вас покликав
У час Біди двадцятий вік...
Мовчання вашого -- без ліку,
Не вбитих душ -- нестримний крик.
За що?! -- з очей і з вуст незрушних.
За що?! -- відлуння з чужини.
А на серцях -- непоминуще
Тавро безглаздої війни...

З-над парканів виснуть яблуні
На безлюдні вулиці Барутина.
Жовтим морем соняшників зваблена,
Запливає в сни городні курява...
Та за мить, в застигlostі відновленій --
Той же спокій затінку століть.
І здається -- там, за рогом, стомлений
Вороний Виговського стоять...

Липень, липень. Середина літа.
Співом бджолиним весь світ оповито,
Яблука хилять гілки...
В лагідній тиші трави колише
Вітер прозорий, легкий.
А в височині, в далечі синій
Плавиться сонце в одвічному плині,
Тоне в імлі століть....
Липень, липень. Середина літа.
Вічності мить.

ВІКТОР АНАСТАСІЙОВИЧ БУРБЕЛА старший
науковий співробітник Інституту літератури ім. Т.Г.
Шевченка, кандидат філологічних наук. Незабаром
має вийти збірка його поезій під назвою "Ім'ям
людини". Мешкає в Києві.

ВСІ ЗАВИНИЛИ

Саме почали про брата, що живе в Москві, як тут -- непрошенні гости. Почувши, що вже приїхала до Наталки сестра з України, сусідки налетіли, як мухи на брагу. Тут сестрам кортить про своє рідне поговорити, а вони всячими дурницями голову завертають. Дивляться на Олесю, розглядають, -- наче музейний експонат побачили. А це ж рідна сестра звичайної Наталки, відгублена у воєнні часи. Вона лише поріг переступила, а ім уже хочеться знати, як подобається їй Америка. Друга найближча сусідка Дарка, хоче знати, чи є їсти на Україні і чи можна купити в крамницях модерн взуття... Питання так і сплютоються, кожна з них уявляє собі Україну такою, як її покинула, кожна собі ставить на місце Олесі власну сестру.

Американська сестра, Наталка, вже заставила стіл усіма найдками, що тільки могла уявити її фантазія заради такого урочистого моменту. Гости їдять-нейдять, тільки поглядають, як гостя з України справляється з усім цим, наставленим на столі. А Саша (так вона саме себе називала), уминаючи ласощі, говорила, дивлючись десь убік, а не ввічі сусідкам:

-- У нас всю харашо! У нас всю єсть! Ми кушаємо очень ситно! Я люблю намастити на кусок булки остильки масла, а ще тоді й сахаром присипати... Очень вкусно!

Зглядаються сусідки. Оце таке "харашо"? Та кого ж тут присилуєш їсти хліб із цукром, ще й з грубою верствою масла? I чому -- "харашо"? Чому оця русотяпщина? Вона ж приїхала з України, в українську хату, ще ж рідні сестри!

Мусить тут уже Наталка заступитися за сестру. Так, з одного села, з Поділля, рідні сестри. Так, росли укупі і вчилися в українській школі. Так, забрали їх обидвох до Німеччини на роботу, із тавром OST... А далі шляхи розійшлися. Наталка вийшла заміж, зосталася в Німеччині, а звідти переїхала до Америки, тепер у власному домі з чоловіком і дітьми проживає. А Олесю, чи то пак Сашу, захопила хвиля депатріації і занесла аж до Слов'янська. I тепер таке диво: Наталка до сестри звертається винесеною з рідної хати мовою, а Саша відповідає "по-русські". Забула рідну мову! Ну, геть чисто забула говорити по-українському! Бач, із якими зусиллями пригадує вона кожне слово, як старається. Це ж Наталка ніколи не чула російської, вона часто-густо сестри не розуміє...

Настала за столом коротка мовчанка. Хоч і дивно, -- як це можна забути рідну мову? -- але й не осудиш же ти цю жертву росіянізації.

I тільки тому, що всі враз замовкли, вплелося раптом жваненьке англійське щебетання. Це дівчатка, Наталчина Зірка і Дарчина Неля, он у тому куточку щось собі жебонять. Дві подруги!

-- Зірко! Як говориш? -- Наталка гостро. I значущо помахала пальцем.

-- Неля! Ти забула, що вдома треба говорити по-українському і тільки по-українському? Скільки разів я тобі казала? -- Дарка на свою накричала.

Це був сигнал, уже звичний для подруг. Вони відразу перейшли на українське. Але то -- на якийсь час. За хвилину -- те саме.

А старші так були захоплені розмовою, що цей кадр проскочив непомічений. Діти, їх англійщина -- звичайна річ у кожній хаті. Саша-Олеся, хоч якою каліченою мішаниною, розповідала про свою епопею. Як то вона в депатріаційному ешелоні доїхала до есесерського кордону, як у них усіх позабирали багаж, -- усе, що мали із собою депатріянти. Як їх розсортували: одних на заслання, других у Казахстан та в інші середньоазійські республіки... Дякувати братові Данькові, що тепер живе в Москві, вирвалася вона (вірніше, він її витягнув) і потрапила до Слов'янська. Спочатку на заводі працювала, а тепер влаштувалася продавчиною в кооперативі, тепер її харашо. Не пустили тільки до рідного села, як мама, вмирала, іздин ховати сам Данько... А вмерла вона... не було чого тоді їсти... Це було зараз по війні...

Знову стало тихо. Ну, ще вже не здивування пролетіло, а співчуття до людського горя.

А дівчата, Зірка й Неля, щебечуть! Та все по-англійському.

Тут уже Наталка рознерувалася і почала вичитувати ім обом:

-- Щоб я більше не чула в хаті англійської мови! Ішо це таке? Говориш до вас, говориш -- як горохом до стіни! Ай кент стенд іт ені мор!

Розлігся гучний регіт. Сміялися всі, найдужче ж Наталка, бо це англійське "я вже більше не можу цього витримати" вилетіло з її уст, не знати, де й узялося. Всі сміялися, крім Саші-Олесі. Вона не вловила комізму моменту.

Hi, вона оце в цю хвилину пригадала братового Юрася, що має дес'ять років і живе в Москві.

-- Оце їде він із Москви до нас. Не знаю, де він таке собі взяв у голову, але... Поки їде російською територією, говорить чистою російською мовою із московським акцентом. А як тільки переїхав кордон, -- вже на першій станції української території відразу перешов на українську. Всі в вагоні дивуються: де взявша цей новий хлопець? Не та людина!... I то ж не так, як оце я, не суржиком, а такою чистою, як у книжках чи як наші батьки говорили...

Знов запанувала мовчанка. Всі, навіть і Зірка з Нелю, відчули пекучий сором. Хіба ж і вони, в більшій чи меншій мірі, не тільки Саша, хіба ж і вони не завинили перед чистотою рідної української мови? □

ЛЮБА ТА ІРИНЕЙ ЖУКІ В УКРАЇНІ

На запрошення Спілки Композиторів України, взяли участь у Міжнародному музичному фестивалі в Києві (5-го до 12-го жовтня 1991) відомі канадські п'яніsti Любa та Іринея Жуки. Вони виконували твори на два фортепіані з класичного і сучасного репертуару.

Після київського фестивалю наші п'яніsti успішно виступили з концертами також у Харкові і Львові. □

Віталій КИРИЛЮК

З ВІЧНИМ ІМ'ЯМ -- "УКРАЇНА"

З таким словом звернувся поет Володимир Бровченко до делегатів конференції Товариства "Україна", серед яких багато гостей з інших республік та зарубіжних країн:

"А чи не згадати нам той сповнений надій на майбутнє добрий звичай народу, -- сказав доповідач, -- коли вранці на Новий рік люди виносили з хати сміття, запалювали його коло воріт, а далі й стрібали через те вогнище, аби всяка нечисть звогнилася, аби в Новий рік увійти чистими? Тож коли перенести цей народний образ на нашу нинішню реальність, слід подбати, щоб на тому багатті усвідомлення й очищення згоріли гори ідеологічного мотлоху, що накопичився за роки тоталітаризму в нашій хаті. Мудрість полягає в тому, щоб нам разом із сміттям і всім лихим, яке нагромадилося, не спалити й того доброго, що надбали.

Хіба може хто сказати, що Рильський, Кріп'якевич, Смолич, Георгій Майборода та й ще десятки видатних діячів нашої культури і науки тридцять один рік тому створювали не Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном, а підрозділ КДБ? Інша річ, що протягом чверті століття цю громадську організацію компартійні чиновники і КДБ також, намагалися використовувати, і часто не без успіху, в політичних, пропагандистських та контрпропагандистських цілях, діаметрально протилежних ідеям єднання українців світу.

Хіба може хто сказати, що той же Юрій Смолич чи Олександр Підсуха, які тривалий час керували Товариством, були полковниками чи генералами КДБ, а не громадськими діячами, українськими патріотами?! Хіба вони не любили України, не бажали добра їй, своєму народові?! Хіба може хто сказати, що Олесь Гончар, Дмитро Гнатюк, Діана Петриненко, Микола Вінграновський, Юрій Мушкетик, Борис Олійник, Анатолій Авдієвський, Юрій Іллєнко, Роман Федорів, Дмитро Павличко, Олександер Білаш, Іван Драч, Роман Лубківський, Сергій Козак, Михайло Романишин, Емануїл Мисько, Анатолій Мокренко і ще десятки й сотні людей з нинішнього складу правління та активу Товариства в різні часи не творили новітнього слова нашого, пісні та образу?! Пам'ятаймо про це, коли маємо тверду рішучість відсіяти зерно від полови, куклю, цурпалків та жучків, бо, зрозуміло, без такого відсіювання годі й сподіватися спекти преславну українську палінницю..."

Справді, виметено хату, відсіяно добірне зерно, але ж палінцю лише саджаємо в піч. День завтрашній покаже, як зуміємо краще, ширше налагодити наші взаємини з українцями, яких доля розкидала по далеких і близчих світах. А поки що гомонимо про те та се. І чомусь найбільше про те, як то все було за тих клятих застійно-перезастійних часів. Уклонитися б тим, кому не судилося дожити до цього щасливого часу, коли вільно про все говоримо, а матінка Україна виходить на

пряму дорогу до омріяної віками незалежності, пошанувати б насамперед борців за волю, замордованих у таборах ГУЛАГу, пом'янути б тих, хто так і не діждався цієї пори, та братися за роботу, наводити лад -- у тім числі й у цій важливій царині. Оце і було б очищення, прощення гріхів усім і кожному. Аж ні. Раз у раз повертаються промовці до затінкової минувшини, зважують, хто коли прокинувся. Хвалити Бога, що прокинулись, хоч присипляли цілу націю віками. Летять стріли і цілком персональні, і часом велика рада скидається на відкритий і не в усьому правий суд. Можна посперечатися і з таким: Товариство "Україна" нагадувало селянський віз, який понуро, але вперто кривуляв у глибокій ідеологічній колії. З неї ні виступити, ні звернути, бо тягли цей віз запряжені не народною волею, не національними інтересами, а відібрани у відомих "штаб-квартирах" "тяглові". Грішити сьогодні недоречно супроти, скажімо, М. Рильського, Ю. Смолича чи О. Підсухи -- вони хотіли добра і Товариству "Україна", і Україні, але вони були, даруйте певну нетактовність, декretивно "запряжені" у цей віз.

Чи не були ми всі "запряжені" в цей віз, чи не тягли -- кожний у своїй колії? Чи не відмовчувалися по закордонах, коли заходила мова про пекучі національні боліячки, хіба ж не відкидали "провокаційних" запитань, не давали "відсіч" усіляким "вихваткам", а вдома по добрій подорожі писали, як за морем ходить горе... У стані переможців завжди забагато героїв. Чи варто аж так ревно міркувати, хто з якої шинелі вийшов? На жаль, з гоголівської -- негусто. Прислухалися б до мудрої, доброї поради на самому початку розмови Івана Степановича Плюща, що всі ми звідти, із застою, більше лишилося б часу для діла, менше було б образ і словесних сполохів. Годі чубитись, закликав громаду Петро Мах, не розгойдуймо розбрату, великі слави не ділять. Справді, цур йому, дрібному та лукавому.

Подивімось щиро, правдиво на те, що за останні літа "Україна" відчутно оновилася, і це добре відлунилося за морями-океанами і в сусідніх країнах, де мешкає значна українська громада. Поки що менше, на жаль, відчули це наші земляки в республіках колишнього Союзу. Скажемо бодай про те, що останнім часом на Вкраїну запрошено як офіційних гостей 850 осіб. Де вже тут мова про ідеологічне чи яке там іще сито! Люди бачать нашу Батьківщину такою, якою вона є, -- з усіма приналежностями, здобутками і боліячками. І від цього любові не меншає. Значно забарвили наше культурне життя організовані "Україною" виступи хорів імені Кошиця, "Гагілки" з Канади, "Журавлів" з Польщі, лемківського ансамблю "Карпати" зі США, Капели бандуристів імені Т. Шевченка під орудою В. Колесника, і ще, і ще... Годі ю казати -- скільки то прибуло в нас щиріх, національних порухів. Ширшає дорога і від нас у далеке зару-

біжжя, може, й занадто...

Раді були вітати і чути на цій великій раді своїх колег, давніх і нових прихильників з різних країн і країв. Годилося б усіх назвати поіменно, та надто вже широке коло. Про таку громаду, або ж "круглий стіл" здавна мріяв і таки збирав, хоч за це і прибувало ворогів і кпинів зусібіч, Євген Стаків із США. Нарешті-таки зібралися -- зійшлися і по-доброму раду радять і давні однодумці, і колишні опоненти. Отак би усім нам!

Засвітилося наше Товариство і цілком новою для нього гранню. Понад 7 мільйонів українців живуть у наших поблизуших -- назовемо їх так -- країх. Налагоджено співпрацю з "Славутичем" у Москві, "Дніпром" у Ризі, культурними осередками в Санкт-Петербурзі, Литві, Естонії, Білорусії, Казахстані, космічному Байконурі... Приємно було чути їхніх посланців на конференції. На жаль, поки що не маємо змоги як слід ім допомагати, але ж тільки-но розгортаємо діяльність у цій новій царині.

У своєму прагненні очиститись думалось-міркувалось навіть про те, щоб змінити назву Товариства. Вже близькі були до "Української родини", гарно звучали б і "Край", "Криниця", може б і "Червона калина", "Берегіня", "Джерело". Але ж людям за межами рідного краю найближче, серцю найлюбіше -- Україна. На тому, зрештою, і зійшлися.

А от інша новація, запроваджена чи скоріше скасована, трохи бентежить. З повної назви знято слово "культурних", і тепер вона іменується так: "Товариство зв'язків з українцями за межами України". Мотивувалося тим, що тепер Товариство здійснюватиме не лише культурні зв'язки, а також всіляко сприятиме, включно з поверненням на Батьківщину, українцям в усіх усюдах. Чи не забагато бере на себе громадська організація (хай і за підтримкою держави)? Чи не доцільніше -- такі думки висловлювалися -- створити постійну парламентську комісію і Державний комітет у справах українців за кордоном? Думається, так краще. Хіба ж не розмаїте це поле -- культурне єдинання, адже воно і є тією першиною ланкою, осердям, що зберігає, відроджує, збагачує, вертає людині її національну сутність, рідне українське ество. Хай уже так -- не у слові, зрештою, справа... Тільки б не розпорошили нам сили, пам'ятати, що лише багаті зможемо по-справжньому узяти під своє крило, обдурувати і увагою, і дечим допомогти українській родині в усьому світі.

Багато цікавих міркувань і задумів, пропозицій прозвучало на конференції. Як і завжди, активно прилучаються до цієї роботи письменники, що брали участь, виступали на конференції: Р. Лубківський, Ю. Мушкетик, Ю. Сердюк, Лариса Хоролець, Л. Танюк, В. Фольварочний, Марія Влад, С. Пушик, В. Юхимович, П. Мовчан, П. Осадчук, Р. Федорів, М. Жулинський, Р. Гром'як, В. Дончик... Чимало літераторів обрано також до складу ради, а Р. Лубківський, М. Жулинський -- серед заступників голови ради Товариства "Україна" Івана Драча. Прикметно, що серед них -- голова Метрополітенського фонду за демократизацію України професор Тарас Гунчак (США), Олександр Гаркавець -- голова Українського культурного центру в Алма-Аті, Володимир Севериненко -- заступник голови Товарис-

тва "Славутич" (Москва). Голова секретаріату (постійно діючий орган Товариства) -- Станіслав Лазебник.

Вперше обрані почесні члени Товариства "Україна" -- Олесь Гончар, скульптор Іван Гончар та Володимир Бровченко.

Отже, хата чиста, прибрана, тепер -- до роботи!

(*"Літературна Україна"*)

Збережено правопис оригіналу.

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

-- ROMIKA -- SALAMANDER -- LA VALLE
-- GALLUS -- ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede) TONY HRUBI
TORONTO, ONT. M6S 1N4 (416) 763-1851

КРЕДИТОВА СПІЛКА "БУДУЧНІСТЬ"

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуги за електрику, газ і телефон
- едукаційні та пенсійні конта
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики і особисті позики
- позики на авта
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки, чеки з Вашим прізвищем та адресою і багато більше!

(Централь)

2280 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883

140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326

4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273

221 MILNER AVE., SCARBOROUGH, 299-7291

Звертайтесь до нас завжди з повним довір'ям.

КРАКІВСЬКА ФУНДАЦІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА ХРЕСТИТЕЛЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Хто ж з нас не знає слів цієї пісні:

...Кличуть кру, кру, кру...
В чужині умру,
Заки море перелечу
Крилонька зітру...

Люди як птахи -- розлетілись по світі, шукаючи місця де притулитись після втечі перед тріскучими морозами сибірської зими.

Краків і не такий далекий від українського гнізда, але все ж таки це вже чужина. І мабуть тому автор слів цієї пісні, Богдан Лепкий, який провів тут стільки років свого працьовитого життя, так майстерно зумів перевести зачутій в осінній вечір журавлиній клич, на слова зрозумілі всім українцям, які навіть на своїй рідній землі мусили щойно тужити за Вітчизною, надіялися на побачення її вільною.

Краків, цей старовинний центр культурного життя, став частиною і української історії. Якщо добре придивимося, помітимо, що перші друковані книжки, якими користувалися віруючі в українських церквах, були надруковані саме у цьому місті. В 1991 р. проминає якраз повних пів тисячі років від хвилини, в якій світ побачили книги, надруковані кирилицею майстром Фіолем, на замовлення Перемиської православної єпископії і українських та білоруських магнатів.

Якщо переступимо декілька століть і повернемо до нашого, бурхливого ХХ століття, то побачимо, що Краків був не лише містом письменників -- Богдана Лепкого чи Василя Стефаника, але і десятків українських студентів і їхніх професорів, які аж до II світової війни гуртувалися в Ягеллонському університеті. А навіть коли вже вирувала воєнна завірюха місто це змогло зіграти роль культурного центру для українців, які проживали в т.зв. Генеральній губернії.

Післявоєнний період став для українців у Кракові худими роками. Не лише занепали наукові і культурні

традиції, але в 1947 р. навіть арештовано і вивезено до табору в Явожні вірних місцевої української парохії, які зібралися на Богослуження, а церкву відібрано.

Однак навіть найгірші лихоліття проминають і знов починає відроджуватися нормальне життя. Але до кінця 80-х років, крім каплиці в одному з костильов, якою дозволено користуватися українцям, український дух царив у Кракові лише в невеликій, темній і вогкій, домівці Українського суспільно-культурного товариства, довкруги якої концентрувалося культурне і товарицьке життя як краків'ян так і приїжджих студентів.

Все ж таки в тому вже часі почало зароджуватися нове. Сталося це за справою Володимира Мокрого, який, закінчивши студії, почав дидактичну і наукову працю в Ягеллонському університеті. Сам з натури відвертий, вирішив не сидіти у "своїому" казані, але винести українську проблему також перед очі сусідів -- поляків. Він то почав вести курси української мови для студентів різних факультетів. Пізніше поширилося це на просемінарій, на якому обговорювано не лише українську історію і літературу, але і питання сучасного становища України і українсько-польських відносин, як у загальному вимірі суспільства двох великих націй, так і співжиття в межах окремих пограничних регіонів.

Добре відомий в польських опозиційних середовищах, д-р Володимир Мокрій став неначе амбасадором майбутньої Вільної України у Польщі. Коли в 1988 р. отримав він нагороду фундації ім. Івана Павла II, за внесок в побудову дружніх польсько-українських відносин, цілу її суму вирішив призначити на заснування Інституції, яка могла б стати ще одним щаблем в дорозі до вільної, демократичної і християнської України. Так виникла фундація Св. Володимира Хрестителя Київської Русі, зареєстрована Міністерством культури в 1989 році. Її основною метою стало створення в Кракові Центру української науки і культури.

Основою діяння такого центру є передусім власне

Complete
Home
Comfort!

SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

ВІ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST, 2299 BLOOR ST. W.

- Автоматична, контрольована комп'ютером доставка оліви
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспечерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього огрівального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

Tel.: 232-2262

місце під дахом. І тут фундаторові більше як пощастило, бо краківська Митрополича курія погодилася віддати фундації в оренду будинок при одній з найстаріших краківських вулиць, Канонічній, яка простягається від королівського замку на Вавельській гірці, в сторону центру старого міста.

Перебрання цього будинку фундацією, стало власне запорукою майбутнього успіху організованого тут українського центру. Нині від вулиці ця будівля виглядає непоказно бо стоять ще риштування -- триває ремонт. Коли однак увійти до середини, можна швидко переконатися, які можливості дає це місце. Є тут і прекрасні, ще середньовічні пивниці, в яких можна буде відбувати товариські зустрічі, вечори поезії і камерної музики; у фронтовій частині є обширні приміщення для зорганізування крамниці з українськими народними виробами, сувенірами і книжками: є просторі залі з величезними ренесансовими вікнами, неначе вимріяні для заснування в них галерії українського мистецтва; є обширна конференційна зала і кілька десятків менших приміщень, в яких знайдуть своє місце б'юра, бібліотека, архів і окрім майстерні Центру. Є тут і місце призначене на храм духа -- каплицю, як і на кав'ярню, для підкріплення тіла і відпочинку у приемній атмосфері. На горищі будуть приготовлені гостинні кімнати для гостей з України і діяспори.

Цим цілім будинком (біля 2 тис. м²) через перших 25 років оренди фундація може користуватися не вносивши жодних оплат в користь властителя. Необхідне є лише проведення ремонту і пристосування будинку для актуальних потреб. Якщо зробимо навіть приблизні підрахунки то покажеться, що цілий кошт ремонту (з врахуванням державної дотації на збереження історичної субстанції об'єкту на суму біля 70 тис. доларів) дорівнює лише вартості нормальної оплати за 3-4 роки оренди будинку такої величини, тобто через наступних 20 років фундація і Центр будуть користуватися цим будинком безплатно.

Коли хтось відвідав би цей будинок ще влітку минулого року, побачив би не дуже привабливий малюнок досить занедбаної і опущеної будівлі. Зараз у ньому метушня робітників -- мулярів, каменярів, мальярів, пломберів та електриків, які тут господарят від самого ранку де темного вечора. Завдяки енергії і наполегливості інж. Олександра Ничика, який залишив контрактову працю в Німеччині, щоб покерувати, при допомозі інж. Івана Кривуцького, загалом будівельних робіт, ремонт зреалізований вже на 65% і, якщо вистачить фондів, вдасться його закінчити на протязі найближчого року.

В одному з перших відремонтованих приміщень, яке тимчасово сповняє вдоночас ролю бюро будови і фундації, можете зустрінути також інших членів управління фундації -- д-р Божену Зінкевич-Томанек, нетомного в своїй праці скарбника, та Марту Ясінську, яка прибула до Кракова з Вашингтону, переконана, що власне тут буде могла найкраще використати свої знання і кваліфікації для добра України. Якщо вам пощастиТЬ, можете тут зустрінути і маестра Тирса Венгриновича, також члена управління фундації, а водночас знаменитого графіка, якого еклібриси є не лише сторожем, але

і справжньою прикрасою книжок в бібліотеках українців на всіх континентах.

А над усім, неначе янгол-хранитель, височіє постать д-ра Володимира Мокрого, не лише Голови фундації, але також натхненника і "рушійної сили" цілого цього починання. Ще донедавна свої обов'язки в Кракові, де був співорганізатором відновленої україністичної кафедри, мусив ділити з обов'язками посла до Сейму, в якому був водночас представником своїх виборців (в основному поляків) і представником українців, проживаючих в Польщі. В такій власній ролі виступав м.ін. як учасник делегації польського Сейму на обох з'їздах Руху та зустрічах з парламентаристами і урядом прямуючої тоді до самостійності України.

Створення великого і справді дійового Центру української науки і культури це праця, яку треба розраховувати не на місяці, а на довгі роки. Тому також зараз ведеться праця передусім над підготовленням матеріальних і організаційних основ для його існування. Не значить це однак, що не ведеться іншого роду діяльності.

Проживаючи в Кракові, українці неначе стоять в дверях поміж Україною, яка є їх духовною Вітчизною та Польщею, в яку вони вже вросли фізично, а також і духовно. Власне фундація Св. Володимира і створений нею Центр української науки і культури мають стати місцем зіткнення України з Польщею, Сходу і Заходу і взагалі місцем контакту українців з усіх усюдів. Перші кроки до цього вже зроблені. Ще в 1990 р. фундація виступила як співорганізатор і спонсор двох наукових конференцій -- "Українська політична думка в ХХ ст." і "Митрополит Андрей Шептицький та духовна культура народів Середньо-Східної Європи". Стали вони місцем зустрічей українських науковців, передусім істориків, як з Польщі, так і України та діяспори з науковцями-поляками, а водночас елементом дуже важливої і актуальної дискусії над українсько-польськими відносинами в минулому, а передусім в сучасному. Неначе піднесенням цієї дискусії на вищий щабель і завершенням певного історичного періоду, стала зорганізована фундацією конференція "Незалежницькі стремління українців у ХХ ст.", проведена у травні 1991 р., тобто незабаром до проголошення українським парламентом самостійності України. В цій конференції активну участь приймали не лише науковці, але також і політичні діячі -- депутати Верховної Ради України, члени влад РУХу, представники польського Сейму і польських політичних партій. Конференція ця показала, що не тільки українські і польські науковці можуть вести діалог, але також і політики вміють знайти спільну мову, і що після століть кривавих конфліктів обі нації і держави можуть вийти на дорогу мирного сусідства.

Але щоб дійти до повного зрозуміння і довір'я, треба здолати бар'єру ізоляції і ворожечі, так давно будовану і чужими і своїми руками, треба мати площу до постійного контакту і відвертої дискусії. І таку власній ролю може сповнити започаткований д-ром Володимиром Мокрим, краківським осередок, завдяки якому поляки зможуть пізнати Україну і українців, а українці зрозуміти Польщу і поляків. Бо сусідами будемо завжди!

Краків, 13.11.1991 р.

УКРАЇНО, МОЯ УКРАЇНО... (Закінчення)

П'ятниця, 23-го серпня. Ідемо до асфальтового шляху Золочів-Львів. Колись, за Польщі, це був забочений або запорошений, але битий і рівний гостинець. Я три роки ходив ним до школи і знав кожну купу битого каменю по обидвох боках. Нині -- це занедбана й розбита до неможливого польська дорога, хоч і ходять нею щодня автобуси до Львова й до Золочева. При дорозі ніякого каменю ніде й сліду. Мабуть, ніхто її не поправляє ще з довоєнного часу. Тут, під час війни, на опустілих польських колоніях, завели німці великий табір воєнно-полонених. Мабуть, немало наших братів загинули в ньому від німецьких знущань і голоду. Але їхніх могил не видно...

А ось Вільшаниця Велика -- мое друге рідне село, що єдине на весь район зберігало 7-класну українську школу аж до війни. І тут не впізнаю ні однієї хати навіть з тих, що ніби залишились в пам'яті. Тільки обидва велики будинки школи запрошують зупинитись й погомоніти з тінями минулого. Людей стрічається мало, серед них ані одного знайомого обличчя...

Звертаємо вправо на "цісарський гостинець". Мальовнича асфальтова дорога на Львів тримається весь час поблизу лісистого подільського спаду. Новосілки, Словіта, Якторів, Куревичі, Винники. А ось і Львів. У центрі він цілком не змінився й залишився таким, як оспівано поетами. Лиш у котрий раз змінено назви вулиць і проспектів. Цим разом на рідні, українські. Дай, Боже, щоб востаннє.

Автом тут не пропхаєшся. Чекати на переповнені трамваї чи автобуси не хочеться. Найкраще -- пішки. Звідки починати і з ким зустрічатися? Політехнічний інститут, Національний музей, Картина галерея, університет, бібліотека, книгарні... Я мав намір провести "розвідувальні" розмови з головним редактором "Дзвона" та важливіших газет. Виявляється, що його, як і інших депутатів викликано до Києва на надзвичайну сесію Верховної Ради, таки скликану нашвидку на завтра. Рішатимуть про дальшу долю України, в ситуації, яка міняється з години на годину. Говорять, що буде проголошено повну незалежність.

Львів невимовно гордий, що з самого початку виступив (очевидно, словами тільки) проти ДКНС і несподівано опинився по боці переможця -- Єльцина. Український Львів взагалі поводиться так, немов Обласна Рада є справді владою вже самостійної України. Вперто говорять про заборону злочинної КПРС, що підтримала путчистів, про опечатання партійних приміщенів і архівів. Якось тяжко в це вірити, бо російська присутність у Львові ще дуже помітна. На вулицях повно советського війська, прикордонників, міліції. Правда, нікого вони не зачіпають, ніхто не звертає уваги й на них. Видно, до такого неймовірного співжиття звикли вже одні і другі...

Крамниці ще порожніші ніж у Києві. Майже усюди черги. Воду включають тільки вранці і ввечорі. Гарячої

в південному районі немає цілком. Як люди дають собі раду без води я ще не збагнув.

Субота, 24-го серпня. І прийшов той вікопомний день. В Україні установи в суботу тепер переважно закриті, тож у мене був намір відвідати вранці обидва львівські цвинтарі. Чайже там більше відомих свідомих знайомих, ніж серед живих... Але надзвичайна сесія Верховної Ради перешкодила цим намірам і прикувала увагу до телевізора... І попередні сесії були не досить конструктивними, але нинішня загрожує просто вибухом. Нестримність членів Народної Ради і їх агресивне ставлення до Голови й до репрезентантів більшості занепокоює. Чи буде кому цим разом погасити пристрасті?

Ясно, що рішуча постава прихильників Руху проти путчистів дає їм нині виняткову нагоду почуватися переможцями. Але цей момент не повинен використовуватись для зводження міжпартийних рахунків ані для розпалювання ще далекої передвиборної кампанії. Ма будь має слушність представник хай і конюнктурної більшості, коли застерігає: "Не переступаймо межу в політичній боротьбі, бо може бути пізно!" Л. Кравчук і його однодумці повинні бути нам близкі, ніж російські демократи-великодержавники. Поборювати нині Кравчука, Плюща і Мороза з-за спини Б. Єльцина і Попова -- це нечесно, короткозоро і небезпечно. Українському парляментству в основних справах потрібна більш, ніж коли, єдність. Хай і не у всьому.

А втім, виступ самого голови Народної Ради, Ігоря Юхновського, був виважений, конструктивний і далекосяжний. Передбачити, як поставиться більшість членів Верховної Ради до його внеску ще сьогодні проголосити Україну незалежною демократичною державою й зупинити діяльність комуністичної партії -- тяжко. Тому дуже хотілося слідкувати за напруженим ходом цієї справді надзвичайної сесії.

Але бідним туристам завжди бракує часу. Я мав полагодити ще деякі справи в місті, а тоді повернутись в село, щоб попрощатися з Мамою...

І ось ми знову в Борткові. Давніше сказали б -- голос Божий звелів мені зайти до церкви. Але церква була зачинена. Ключ у священика. І йому тяжко було відірватись від екрану, та магія слова "з Канади" допомогла...

Невимовно дивне почування пройняло мене в церкві, де мене хрестили і де приймав перше причастя (в українській автокефальній тепер...) Щойно згодом усвідомив, що саме в той час у Києві приймався Акт проголошення незалежності України. Великою більшістю голосів: демократів і комуністів. Простий випадок, чи якийсь глибинний символ?

Який неймовірний тиждень! В понеділок, за словами І. Юхновського "Україна була абсолютно оголена, вся озброєна влада була проти закону, підтримувала переворот. Якби він вдався, країна стікала б кров'ю так,

як не було жодного разу в історії людства."... А нині, в суботу, покищо без жодного вистрілу й без єдиної жертви, проголошено віками мріяну незалежність. Чи здо будуть і втримають її цим разом?

Шлях ще довгий, важкий і небезпечний, але правильний. Знай це, пограбована й тяжко ранена моя Україно... Я, мабуть, востаннє ночую в батьківській хаті. І хіба не насниться вже, що знов треба тікати через вікно, городами, бо наближаються окупанти.

А завтра постелиться мій шлях через Львів і Київ, і... на Торонто.

Пройшло тільки п'ять місяців від часу моєї візити, а здається, що прошуміла ціла епоха. Кожен день приносить з України важливі новини, тож кому цікаво читати про зустрічі, розмови і вражіння з перед півроку? Тому я й поставив крапку на вікопомній суботі, 24-го серпня 1991 року.

Дуже багато наших людей з діаспори відвідали Україну за останні два роки. Не знаю чому, але вони зустрічалися переважно тільки з прихильниками Руху, з активістами маніфестацій, з тими, хто утверджував національну символіку й усі складності нинішнього життя збував переважно двома короткими гаслами "Слава!" або "Ганьба!". В них порівняно висока національна свідомість, але дуже низький ступінь політичного вироблення. І жодного досвіду в керуванні складними процесами державного корабля.

Тож, хочемо цього, чи не хочемо, а після проголошення вислідів референдуму, Україною керуватимуть (за віймком очевидних злочинців), ті, що керували нею й досі. Тільки без звичної збанкрутованої більшовицької командної моделі, в умовах цілковитого хаосу, з метою якнайскорішого насадження вільного ринку, який у даних умовах буде вульгарним і хижакським ринком, найбільш вигідним для рідних і чужоземних мафій. Більшість дотеперішніх високопоставлених партапартийників прекрасно достосуються до змінених обставин і стануть власниками нових приватних підприємств, директорами й менеджерами кооперативних та державних структур і поміщиками рентованих у державі (разом з працюючими людьми) сільськогосподарських ферм. Багато з них уже стали мільйонерами.

Така перспектива не всміхається, але іншого вибору сплюнданій Україні, на руїнах ще більш хижакської більшовицької системи, на жаль, немає. Понад 70 років тікала Україна від твердих законів і беззаконності доби раннього капіталізму, але нікуди не втекла. Після апокаліптичних жертв, після трьох голодів і Чорнобильської катастрофи, Україна повертається на вихідні позиції. І дальша її доля залежить виключно від того, чи народ України твердо повірить в свою правову, незалежну, демократичну, цивілізовану державу й підтримає уряд, який у надзвичайно складних умовах намагається здійснити ці ідеали, чи знов піде за демагогами, які вже нині обіцяють йому нові заманливі міражі. □

**Не чекайте -
заощаджуйте на своє майбутнє сьогодні!
в Кредитовій Спілці СОЮЗ**

ПОЗИКИ НА РПП НА 1.5%

Вище Депозитової Рати

Чим більше вкладете до Вашого Реєстрованого Пенсійного Пляну (РПП, або RRSP), тим більші Ваші заощадження і тим менші будуть Ваші державні податки. Але, не так легко наскладати досить грошей на час. Тому цього року, Кредитова Спілка СОЮЗ допоможе Вам заощадити на вклади до РПП. Позики на РПП дадуть Вам змогу почати будувати міцне фінансове майбутнє.

Користуйтесь якнайбільше своїм РПП.

Щоб допомогти Вам вкласти якнайбільшу суму до Вашого РПП Кредитова Спілка СОЮЗ має Позики на РПП на 1.5% вище депозитової рати. Щоб доповнити Ваш РПП, візьміть собі невелику позику на \$1000, або зробіть аплікацію на максимальну контрибуцію!

So-USE CREDIT UNION

TORONTO

2299 & 2267 Bloor St. W. 763-5575

MISSISSAUGA
OSHAWA

406 Bathurst St. 363-3994
26 Eglinton Ave. W. 568-9890
31 Bloor St. E. 432-2161

"ЗЕНОН". КАЛЕНДАРІЙ ЗРАДИ

"Зенон" -- це для бувших членів українського підпілля псевдонім, символ зрадника. Зрадника, який зраду учинив своєю професією.

Ким був "Зенон"? З публікованих досі на його тему матеріалів, польських та українських, в дійсності можна дізнатися небагато.

Відомо напевно, що "Зенон", який уживав прізвище Леон Лапінський, від липня 1945 р. до літа 1947 р. виконував обов'язки референта (тобто шефа) Служби безпеки Проводу III Округи ОУН, яка охоплювала територію Холмщини і Підляшшя. Раніше, правдоподібно, від квітня до липня 1945 р. був провідником III Округи ОУН, організував перехід з України до Польщі Мирослава Онишкевича ("Ореста"), назначеного на пост головного командира УПА "Закерзонського Краю", піклувався про його безпеку.

В 1949 р., з інспірації польських, а перш за все радянських органів безпеки, зорганізував і очолив фіктивний Провід ОУН у Польщі, а після того, як здобув довір'я Центрального Проводу закордонних частин ОУН в Мюнхені, в 1951 р. був назначений його провідником (псевдонім "Рвучий" і "Орловський").

Не знаємо, натомість, відповіді на багато інших основних питань, як хоча б на такі: що робив до часу приходу в 1945 р. до ОУН? Де перебував перші місяці після ліквідації українського підпілля у Польщі в 1947 р.? Що з ним сталося після 1954 р., коли зорганізовані ним структури ОУН були ліквідовані, а він сам, за офіційною версією, нібито загинув у сутичці з органами безпеки? Але перш за все не знаємо, чому і коли зрадив.

Живо, щонайменше шестирічної зрадницької діяльності "Зенона" було трагічне. Вже на початку своєї діяльності видав в руки органів безпеки головного командира УПА полк. "Ореста". До контролюваної повністю польськими і радянськими органами безпеки організації, втягнув десятки людей, обіцюючи їм допомогти перетривати найгірший строк після ліквідації українського підпілля в 1947 р. Ліквідація цієї організації у квітні 1954 р. довела до масових репресій в українському середовищі. Арештовано понад 100 чоловік, три особи засуджено на кару смерті, кільканадцять на довголітнє ув'язнення. Щонайменше п'ять осіб після арештування вивезено до Радянського Союзу і там засуджено на смертну кару; повернулося двоє. Всі ті, які відмовилися від співпраці з "Зенона", були арештовані і негайно, потаємно депортовані з Польщі до СРСР, де в найкрайщому випадку трапляли у сибірські табори.

"Зенон" особисто відповідає за смерть кількох членів ОУН, на яких виніс смертні присуди, під закидом зради. В дійсності, ця трагічна доля зустріла тих, які у зраді починали підозрювати "Зенона".

Однак найбільше спустошення в українському середовищі викликали не арешти і репресії, яких зазнали сім'ї ув'язнених, а перш за все посіяна діяльністю "Зенона" підозра зради. Треба собі виразно сказати, що люди, замішані в цю справу, незнаючи хто був зрадником,

довгі роки шукали зрадників серед себе.

"Зенона" серед арештованих не було. За свідченням "Любомира", одного з ув'язнених членів організації, він був застрілений на його очах в сутичці з органами польської безпеки. Сьогодні ми знаємо, що смерть провідника "Рвучого" була ще однією, старанно зааранжованою містифікацією.

"Зенон", правдоподібно, вже не живе. Якщо помер, то натуральною смертю. Не зустріла його кара, гідна зрадника.

Не живе також "Дон" -- Збігнев Камінський -- референт Служби Безпеки і заступник "Зенона", засуджений на смертну кару, а потім помилуваний, товариші якого довший час безпідставно підозрювали у зраді. "Дона" я мав щастя пізнати перед його передчасною смертю. Знаю, як вболівав він з приводу цього браку довір'я.

Але було це тоді, коли про "Зенона" не було відомо майже нічого. Тепер, по роках, час сказати правду і про ці події.

Нижче публікую матеріал, який є своєрідним календарем діяльності "Зенона", з надією, що заговорять очевидці, які знали його з ранішого періоду діяльності в ОУН на Холмщині і після 1947 р. Може відгуknуться його односельчани (досі не відомо, де народився), а також ті, які зустрічалися з "Зеноном" під час війни, між іншим, у Львові, де, за польськими джерелами, діяв під псевдонімом "Вороняк"...

1947 р.

Вересень. Трагічний фінал діяльності українського підпілля в Польщі. 16 вересня, коло села Річиця, потрапляє у полон важко поранений шеф Служби безпеки ОУН "Закерзонського Краю" Петро Федорів ("Дальнич"). День пізніше гине в бою з Військом Польським країновий провідник ОУН "Закерзонського Краю" Ярослав Старух ("Стяг").

Кілька днів пізніше, в лісах коло села Сагринь Грубешівського повіту, збираються залишки відділів УПА 27 Тактичного відтинку "Данилів". Головний командир УПА полк. Мирослав Онишкевич ("Орест") видає наказ демобілізації. Командир куреня Володимир Сорочак ("Беркут") відходить з 7-особовою групою до американської окупаційної зони Німеччини. Сотенний Василь Краль ("Чавс") іде рейдом на Підляшшя, а потім доходить в район Дравська на Кошалінщині. Група "Ясеня" переходить на Ольштинщину. Ті, які залишилися, переходять у ліси в районі села Грабівець Грубешівського повіту.

"Тут, -- пише у своїх спогадах Микола Кухарчук ("Буревій"), -- всім, які не мали відповідних документів, а хотіли іхати до своїх сімей, виселених на західні землі, зроблено знімки. Фотографував "Борсук". Плівку до проявлення носив до містечка Комарова, нібито до знайомого фотографа. Документи виробляв "Зенон".

Чисті оригінальні бланки паспортів, печатка гмінного уряду в Белзі, справляли враження автентичних. На жаль, майже всі, а між ними і я, що мали такі

документи, були арештовані на початку 1948 р. (...) Після розпуску всіх груп, що тривало до кінця жовтня, в Грабівецькому лісі залишилося тільки 7 осіб: к-р УПА полк. "Орест", його, скажімо, ад'ютант Петро Сорока ("Богдан"), "Шах" (прізвище невідоме), Мацієвич ("Фараон"), Леон Лапінський ("Зенон"), родом з якогось села на північ від Томашова Люблінського, згаданий вже "Борсук", довірений друг "Зенона" і я -- Микола Кухарчук, родом з Ульгівка.

До кінця жовтня ми трохи ще поблукали по невеликих тутешніх лісах. "Зенон" з "Борсуком" часто десь відходили. Говорили, що до Комарова, де нібито полагоджували якісь справи (...).

30 жовтня. В селі Ксенжостани, від групи відійшли "Буревій", "Фараон" і "Шах". Перед тим встановили кличку та адреси контактovих пунктів на західних землях. Полк. "Орест" залишився з "Зеноном" і "Борсуком".

Вже з інших матеріалів відомо, що "Зенон" був особою, яка перебувала з полк. "Орестом" найдовше, бо до кінця листопада 1947 р. "Богдан", забезпечений "Зеноно" документами на прізвище Павел Недзвіецькі, вийшов на початку листопада 1947 р. до Лігницького повіту, де проживала дружина Мирослава Онишкевича, виселена з Угнова разом з сином. Одразу після цього вийшов "Борсук" і замешкав у Сянові Кошалінського повіту під прізвищем Ян Острувка.

Кінець листопада. До Лігницького повіту вийшов полк. "Орест". Мав паспорт на прізвище Ян Зварич. Згідно із свідченням "Буревія", полк. "Орест" планував перейти навесні до Німеччини. Зреляції очевидців (сім'ї Лазарів, в хаті яких у селі Карчевіска переховувався "Орест") відомо, що очікував він на якісі документи. Правдоподібно, і цим разом мав їх забезпечити "Зенон".

1948 р.

28 січня. Арештовано Миколу Кухарчука ("Буревія"), який вийшов до своєї сім'ї в село Борки Кентшинського повіту. По восьми місяцях важкого слідства у Мокотовській тюрмі в Варшаві й Ольштині, був засуджений на 15 років ув'язнення. Слідчи весь час вмовляли йому, що зрадив його "Богдан". В тюрмі він сидів до 18 березня 1955 р.

2 березня. О годині 5 ранку, в селі Карчевіска Лю-

бінського повіту, Вроцлавського в-ва арештовано командира УПА Мирослава Онишкевича ("Ореста"). Цього самого дня арештовано також "Богдана". 26 лютого 1949 р. Військовий районний суд у Варшаві засудив "Богдана" на смертну кару; вирок виконано 25 травня 1949 р.

Яка була доля інших членів цієї групи?

"Фараон" загинув безвісти на початку 1948 р., правдоподібно, вбитий під час арештування. Доля "Шаха" невідома.

Натомість небагато знаємо про те, що робив і де перебував "Зенон" від кінця листопада, тобто від часу розстання з "Орестом"...

Травень. У Дубенських лісах Замойського повіту "Зенон" організує відправу, на яку стягає (до деяких висилає в цій справі листи!) розпорощених на території Польщі членів ОУН III Округи. На зустріч прибувають також ті, які далі переховувалися на території Холмщини. "Зенон" говорить, що йому загрожує деконспірація. Пропонує перехід до американської зони. 20 червня переходить польсько-чехословацький кордон коло міста Цешина. Серед тих, які йдуть з "Зеноно" є Михайло Балій ("Степовик") і Михайло Прокопчук ("Дубина").

27 червня. Сім днів після переходу кордону, ціла група була оточена чеськими органами безпеки і взята, без одного пострілу, під час сну. На варті стояв саме "Зенон". Передані польським органам безпеки "Степовик" і "Дубина" були засуджені на смертну кару. "Зенона", одразу після приїзду до Мокотовської тюрми у Варшаві, відокремлено від решти арештованих.

23 серпня. У Сянові Кошалінського повіту арештовано "Борсука", який не пішов за кордон з "Зеноно". 20 грудня 1948 р. Військовий районний суд в Любліні засудив його на смертну кару, яку президент Берут замінив на довічне ув'язнення.

Літо 1949 р. До Польщі з Мюнхену прибула перша група кур'єрів Центрального проводу Закордонних частин ОУН (ЦП ЗЧ ОУН) у складі: Михайло Федак ("Смирний"), Іван Смарш ("Пімста") і Михайло Титус ("Богдан"), з метою встановлення зв'язку з командиром УПА полк. "Орестом". Його ув'язнення Міністерство державної безпеки (МБП) тримало в таємниці.

Липень. Коло Щеціна арештовано "Вітра", який

ХАРЧІ В УКРАЇНУ! Не рискуйте вашими грішми у ненадійних фірмах.

Відправляйте через фірму ХОСЕН!

KHOSEN -- ХОСЕН

За каталогом звертайтесь
на тел. (416) 255-7110,
або пишіть на адресу:

KHOSEN – ХОСЕН
2970 Lakeshore Blvd.W.
Suite 205
Toronto, Ont. M8V 1J6
Fax (416) 503-3998

Цукор	10 кг	- \$14.60
Мука	10 кг	- \$9.31
Олія	10 л	- \$25.53
Гречка	10 кг	- \$18.80
Ячмінні крупи	10 кг	- \$7.50
Вівсянка	10 кг	- \$9.89
М'ясо	7.6 кг	- \$18.99
Горох	10 кг	- \$11.35
Риж	10 кг	- \$23.94
Манка	10 кг	- \$8.95

ДІЛЕРИ:

LONDON - (519) 438-3242

HAMILTON:

LOUDMILA's LADIES WEAR
337 OTTAWA ST.N.
TEL. 545-4044

TORONTO:

JUNIOR DELICATESSEN
3323 BLOOR ST.W.
TEL. 231-5384
або Д. Салючик
TEL. 767-9016

Гарантуюмо доставку на протязі 2 до 4 тижнів

ХОСЕН -- значить вигода: швидко -- надійно -- дешево -- швидко -- надійно -- дешево --

почав співпрацювати з органами безпеки і виступав, як агент МБП під псевдонімом "Бронек". В 1950 р. перешов до Німеччини, а опісля до Великобританії, звідки, після спеціального вишколу, був перекинений літаком на Україну, де і залишився. (За іншим джерелом, "Вітер" був арештований в лютому 1948 р. в селі Єлень, повіт Щецинек, Кошалінське в-во).

Осінь. МБП організує в Польщі фіктивну сітку ОУН. Очолює її Леон Лапінський ("Зенон"). Леон Лапінський в кореспонденції з Центральним проводом ЗЧ ОУН уживає спочатку псевдонім "Зенон", а потім -- "Рвучий" і "Орловський". В контактах з МБП виступає як агент "Богуслав".

24 грудня. "Зенон" висилає первого листа до членів ЦП ЗЧ ОУН у Мюнхені Степана Бандери і Богдана Підгайного ("Аскольда"), в якому повідомляє про встановлення зв'язку з кур'єрами, висланими влітку цього ж року до Польщі.

1950 р.

20 січня. Військовий районний суд у Варшаві засудив на смертну кару шефа Служби безпеки "Закерзонського Краю" Петра Федоріва ("Дальнича"). Дата виконання вироку невідома.

5 березня. В селі Білогорща коло Львова загинув головний командир УПА і керівник Генерального Секретаріату Української Головної Визвольної Ради (УГВР) Роман Шухевич ("Тарас Чупринка").

3 червня. У Варшаві засуджено на смертну кару командира УПА полк. Мирослава Онишкевича ("Ореста").

3-4 червня. З другою групою кур'єрів ЦП ЗЧ ОУН прибув до Польщі Григорій Кісельевський ("Чабан"), призначений на пост референта Служби безпеки проводу ОУН у Польщі й заступника "Зенона".

6 липня. У Варшаві розстріляно командира УПА полк. Мирослава Онишкевича ("Ореста").

5 серпня. "Зенон" опрацьовує для "Аскольда" рапорт: "Нова організаційна сітка ОУН в Польщі і "Справа к-ра "Ореста", в якому пояснює м. ін., обставини арештування полк. "Ореста", подає інформації про потенційних зрадників командира УПА, декларує готовність служби для ОУН і боротьби за волю України і... домагається 1000 доларів у місяць на фінансування діяльності організації. З поштою до Німеччини 16 серпня від'їжджає кур'єр Василь Зброжик ("Зенко").

26 жовтня. З Мюнхену прийшла боївка "Бурлаки" з поштою ЦП ЗЧ ОУН для "Зенона" і Проводу ОУН в Україні.

1951 р.

Березень. У Варшаві арештовано "Чабана", який прибув на зустріч з "Зеноном", і одразу вивезено до Москви, де був засуджений на смертну кару (замінена на 25 років тюрми). "Чабан" повернувся до Польщі з Сибіру в 50-их роках. Помер на інфаркт 25 лютого 1975 р. в Пшемкові Лігницького повіту.

20 березня. "Зенон" передав міністерству Державної безпеки копії 4 книжок з шифрами до всіх радіостанцій, перекинених до Польщі й на Україну, які підтримували зв'язок з Центральним проводом ЗЧ ОУН у

Мюнхені. Копії шифрів отримала також радянська контррозвідка. Через чотири роки МБП і НКВД знали зміст кожної радіограми, які висилалися з ЦП ЗЧ ОУН до Польщі й з Польщі до Мюнхену.

4 або 5 травня. У Варшаві арештовано Сергія Мартинюка ("Граба"), бувшого командира технічного осередка III Округи ОУН. Кілька днів раніше "Граба" розпізнав "Зенон". "Граб", який в цей час студіював у Варшавській політехніці, відмовився від співпраці з "Зеноном". Ув'язнений у таємній тюрмі НКВД у Варшаві на вул. Кароля Вуйціка, через тиждень депортований разом з вагітною дружиною Ганною до Києва. Там іх засуджено і до 1956 р. віdbували покарання на Уралі.

14-15 травня. Неідентифікований літак скинув на території Ярославського повіту 4 членів ОУН: "Гната", "Лева", "Чайку" і "Юрка". 21 травня всі загинули в Сіявському лісі, в бою з військами Корпусу внутрішньої безпеки. Їх прізвища невідомі.

28 червня. "Зенон" вел "Орловський" отримує листа Степана Бандери: "Ваше теперішнє організаційне призначення -- бути Провідником Закерзонського Краю. (...) Головне завдання З.К. під сучасну пору є бути посередникою базою Служби Зв'язку між Українськими Землями а закордоном і навпаки.

У відповідний час український народ довідається про Ваші заслуги для визвольної справи і належно їх вшанує. (...)"

Липень. До Польщі прибув Збігнєв Камінський ("Дон") з кур'єрами ЦП ЗЧ ОУН Іваном Сеньком ("Сержант") і Євгеном Марчаком ("Владек", "Малий"). "Дон" став референтом СБ Проводу ОУН у Польщі на місце арештованого "Чабана". "Дон" від самого початку попадає в конфлікт з "Зеноном". "Зенон" у листах до ЦП ЗЧ ОУН засуджує "Дона" за несубординацію, яка може довести до деконспірації.

26 жовтня. "Сержант" і "Малий", з кур'єром "Багністим" (справжнє прізвище невідоме, користувався вигаданим -- Адам Сылівінські) відійшли до Німеччини. По дорозі, на території Чехії, були арештовані органами польської безпеки і вивезені до Радянського Союзу, де засуджено їх на смертну кару. До Польщі повернувся в 1955 р. лише "Сержант".

Арештування на території Чехословаччини мало відвернути евентуальну підозру про їхню деконспірацію в Польщі.

10 жовтня. До Польщі прибули з двома радіостанціями "Дудар" і "Сосна".

1952 р.

23 травня. Біля морського порту Леба, Гданське в-во, американський корабель висадив 4-особову групу під командою "Вільхового". 26 травня, в бою з Військами Охорони Пограниччя (ЖОП) біля Лемборка, загинув "Вільховий" і двоє його товаришів. Один поранений "Павел" (?) попав у полон і, правдоподібно, був переданий органам радянської контррозвідки. В руки польських органів безпеки потрапила ціла пошта для Проводу ОУН в Польщі і в Україні. "Вільховий", який був кур'єром ЦП ЗЧ ОУН і вже в 1950 р. переїхав до Польщі через Чехословаччину, користувався прізвищем

Юзеф Гурскі. Правдиве його прізвище невідоме.

20 вересня. На території Чехословаччини, по дорозі до Польщі, загинув кур'єр ЦП ЗЧ ОУН Маріан Бачинський ("Сокіл"). "Богдан", який ішов з "Соколом", врятувався і повернувся до Німеччини.

1953 р.

11 березня. У Тчеві коло Гданська загинув в невідомих обставинах радист Іван Копчак ("Сосна"). "Зенон" повідомляє Провід ОУН, що "Сосна" покінчив самоубіством внаслідок психічної депресії.

25 травня. До Польщі прилітають аеростатом радисти "Голуб" і "Марко". В серпні 1953 р. "Марко", разом з Романом Бойчуком ("Орлик", "Роман"), переходят на Україну. Радіостанція "Голуба" починає працювати на терені повіту Мястко.

22 липня. Отець митрат Василь Гриник (підписується псевдонімом "Клерик") передає за посередництвом "Дона" і "Рвучого" меморіал для архиєпископа Івана Бучка у Ватикані, в якому повідомляє про важку ситуацію греко-католиків у Польщі внаслідок неприхильного ставлення єпархії Римо-католицького костела. "Зенон" фотокопію рапорту передає негайно МБП.

9 вересня. З України до Польщі прибув районний провідник ОУН "Скоб". Через кордон провів його "Любомир" (вживав також псевдонім "Джордж"). "Зенон" підготовляє перекинення "Скоба" до Мюнхену. "Скоб" є кадровим працівником радянської розвідки.

3 грудня. "Скоб" прибув до ЦП ЗЧ ОУН у Мюнхені. В його перекинення зі Щецина до Німеччини ангажується англійська розвідка. Про безпеку "Скоба" піклується також польська і радянська контррозвідка. "Скоб" приносить з собою багату пошту Проводу ОУН в Польщі та Україні. "Зенон" отримує особисту подяку Степана Бандери за знамениту організацію акції. Незабаром однак Служба безпеки ОУН деконспірує "Скоба".

1954 р.

Весна. ЦП ЗЧ ОУН викликає "Зенона" до Мюнхену. "Зенон" відмовляється з огляду на важкий стан здоров'я.

7 квітня. У залі чекання головного вокзалу в Гданську функціонери МБП арештували "Ворона" і "Діра". Кілька днів раніше на вокзалі в Мальборку арештовано "Дона".

8 квітня. Арештовано Романа Бойчука ("Орлика").

22 квітня. Арештовано о. Василя Гриника, якого звинувачено у шпигунстві на користь Ватикану. Засуджений на 15 років тюрми, був в'язнений до липня 1956 р.

15 травня. Комюніке Польського пресового агентства про ліквідацію сітки ОУН в Польщі.

22 червня. Радіостанція "Туліпан" передає з території Венгожівського повіту останню радіограму до централі в Мюнхені.

1955 р.

27 липня. Військовий гарнізонний суд у Варшаві засудив на смертну кару Петра Гойсана ("Ворона"), Збігнева Камінського ("Дона") і Богдана Лихолата ("Дудара"). 2 травня 1956 р., на основі закону про амністію, досмертну кару замінено ім на 15 років ув'язнення.

(*"Наше Слово". Варшава*)

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ та інші печива випікає Українська пекарня

THE **future** BAKERY
& CAFE

власниками якої є Родина Вжесневських

-- можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel. 368-4235
St. Lawrence Mkt. 366-7259

483 Bloor St. W. 922-5875

2199 Bloor St. W. 769-5020

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА ВСЯКІ ОКАЗІЇ

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залях.

БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТИ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!

Федір ШЕВЧЕНКО

РЕЛІКВІЇ МУСЯТЬ ПОВЕРНУТИСЯ!

Упродовж століть свого існування козацтво відігравало визначну роль в історії України. Внесок українського козацтва в розвиток господарства, міжнародних взаємин України, освіти, культури і мистецтва має неподільне значення. Вітанування славетних сторінок історії України, зокрема історії козацтва, -- це шлях розвитку національної самосвідомості, культури, традицій українського народу.

Один з напрямків цієї великої роботи є розшук і повернення в Україну національних реліквій, значна кількість яких у різні часи були вивезені за межі республіки.

У музеях України зберігаються козацькі клейноди (відзнаки та атрибути Української козацької старшини XVI-XVIII ст.ст.) серед них: шабля гетьмана Богдана Хмельницького, булави гетьманів XVII і XVIII ст., бунчуки XVII ст., пирначі полковників XV-XVIII ст.ст.; літаври XVII-XVIII ст.ст., меморіальні речі Павла Полуботка, Семена Палія, Олександра Якубовича тощо.

В дореволюційний час у Петербурзі в Преображенському соборі зберігалось двадцять курінних знамен, три бунчуки, срібна булава, вісім козацьких панікадил -- клейноди Задунайської Січі. Вони зникли в тридцяті роки. Чотирнадцять козацьких корогов після революції знаходилося в Ермітажі. Є відомості, що унікальна гармат-мортира 1705 року роботи глухівського конвісара Карпа Балащевича ("Гармата Мазепи") та інші гармати майстрів Балащевичів тепер у Державному артилерійському музеї в Ленінграді, що був колись відділом Ермітажу. Чимало історичних реліквій запорізького козацтва зберігається у Збройовій палаті Московського Кремля. У Краснодарському краєзнавчому музеї експонуються Запорізьке Євангеліє київського друку 1683 року з Січової Покровської церкви.

Українські національні цінності знаходяться і в зарубіжних музеях. Так, в музеях Польської Республіки зберігаються шабля гетьмана Петра Дорошенка, кубок і портрет Богдана Хмельницького, збірка українських історичних портретів.

Є ряд цінностей у Швеції, імовірно, що реліквій козацької слави знаходяться і в Німеччині...

Проблема виявлення і повернення в Україну національних реліквій набула широкого громадського розголосу.

З цією метою Рада Міністрів України створила спеціальну комісію, до складу якої увійшли представники АН, Міністерств культури і закордонних справ, Головного архівного управління, Українського фонду культури, Українського товариства дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами, Товариства "Україна", творчих спілок та інших зацікавлених установ.

Першочерговим завданням комісії було визнано розпочати створення Автоматизованого Банку даних про втрачені історичні і культурні цінності України. В

областях України створюються робочі комісії по виявленню та обліку історичних реліквій.

Перші кроки зроблено, але попереду ще складний шлях копіткої та необхідної роботи, яка спрямована на відтворення минулого українського народу, зокрема ролі козацтва в його історії.

У зв'язку з цим комісія звертається до громадян, які проживають на території (колишнього) СРСР та за кордоном, з проханням взяти участь у розшуку та поверненню в Україну національних цінностей її народу.

Федір Шевченко -- український історик, автор багатьох праць з історії України та інших слов'янських народів, голова Комісії за повернення національних реліквій. Живе в Києві.

"Панорама України".

ARKA LTD. УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Книжки, журнали, часописи, шкільне та бюрове приладдя, різьба, вишивки, нитки, панама, образи, вишивані блюзки, кераміка, платівки та касетки, друкарські машинки, обручки й заручинові перстні, різдвяні та велиcodні прибори, великий вибір дарунків.

575 Queen St. West, Toronto, Ont.
Tel.: (416) 366-7061 Canada M5V 2B6

УКРАЇНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ШРИФТИ

від фірми:
Compu Stream

Наша Українська Фірма з трілітнім досвідом, займається виготовленням різних комп'ютерних програм. Головна спеціальність це українськомовні редакторські програми. Тільки в нас за ціну машинки до писання зможете придбати систему, на якій будете здатні видавати книжки, журнали, писати статті, листи тощо. *Український інструктаж включений. Даємо три роки гарантії.*

2970 Lakeshore Blvd.W., Suite 205, Toronto, On. M8V 1J7
Tel.: (416) 726-0455 або (416) 255-7710 Адам Стець.

НЕДОГЛЯНУТІ СПРАВИ

В дописі "Нумо, до праці, брати" ("Нові Дні", жовтень 1991) п. Маріян Коць звертається до нашої громади на чужині з закликом матеріально допомагати Україні при відбудові, відмітивши суспільно-державні сектори чималої амплітуди: дипломатична робота, шкільництво, медичні потреби, виховання молоді, професійне вишколення тощо.

Харитативні справи можна відносно легко наладнати, бо хоч наші фінансові спроможності скромні і швидко вичерпаються, -- можна (і треба!) апелювати до міжнародних інституцій з гуманно-харитативними програмами (напр., Червоний Хрест або такі скромніші засягом дій організацій, як *Brot für die Welt* у Німеччині). Тема фінансової допомоги урядові незалежній Україні лякає вимірами довговічного пустощення, для чого моторошно ілюстрацією хай послужить Німеччина після з'єднання. Неповне півстолітнє "господарювання" Москви в східній частині Німеччини заподіяло тотальну культурну, економічну, індустриальну, аграрну, мешканеву, екологічну катастрофу, перед якою світова економічна потуга -- Західна Німеччина -- в тимчасовому безсиллі "зalamала руки".

Вповні співчуваючи заходам автора статті "Нумо, до праці, брати!", вважаю однаке, що їм загрожує короткотривалий чад "романтизму" мас, якому Ю. Мошинський спробував знайти дефініцію в листопадовому випуску "Нових Днів". Коли мова про "дипломатичну роботу", -- треба поглянути назад, щоб у майбутньому не робити попередніх недороблень. Світ щойно від 1-го грудня 1991 р. заговорив до нас по-людськи. До того, українською національністю "тгались м'яча", а ми відміхували цих "комариків" нашими "преславними" вишиваними рушничками, час-від-часу поблискуючи нашою ексцентричністю на різних етнографічних фестивалях. А коли йшлося про дійсно великі справи -- "шукайте голку в сіні" (звідси вдавалося часами витягти хіба заклики наших шаповних установ у справі "просфори і писанки", супроводжені пререважно карточками низького естетичного вальору); західні "фахівці" від наших справ виписували тенденційні дурниці лише з перспективи веж храму Василія Блаженного в Москві, а наші науковці, політики і студенти стосовних справ послідовно толерували ці шкідливі широкопубліковані нісенітниці!

Виславши урядові України кілька комп'ютерів і машинок для загострювання олівців, -- хоч і це потрібно і в межах наших спроможностей -- ми мінімалізуємо проблему. У світовій американській газеті "The Wall Street Journal" 20 листопада 1991 р. з'явилася стаття Дейвіда Брукса (David Brooks) "Ukraine turning to America", де автор відмітив, що член делегації Єльцина до України Владімір Аврочев, заявив: "Україна не має досвіду в побудові відповідного уряду, українці мають нахил до середньовіччя (наш "славетний ісовізантізм"! -- Ю.С.). Росія це не дозволить. Ми вислали відповідні сигнали на Захід, які він зрозумів" (підкреслення моє -- Ю.С.).

"Нові Дні", лютій 1992

Сомни таких "сигналів" Єльцин вислав на Захід, на смерть його налякавши, викликаючи тут паніку і відвертаючи очі від історії агресії та кровожадності Москви! А тимчасом присвоюючи посольства бувшого Радянського Союзу та інше спільне майно (напр., наймодерніше вивінований літаконосець, станціонований в українському порті "упрятано" до Мурманська тощо). Отже: нумо, до праці, брати!!!

Референдум першого грудня став надзвичайно важливою датою, виявивши на повний зрист політичну свідомість нашого народу, що примусило світ перевірити свої знання і позиції; в повені статтей помічається глибину аналізу і правильні висновки.

28 грудня в газеті "The Record" (провідна газета штату Нью Джерсі) з'явилася стаття П. Квін-Джоджа (Paul Quinn-Judge) "As Russia faces Legacies", в якій автор згадує недовір'я республік стосовно ходів Єльцина, в яких годі не помітити тактику і тенденції "старшого брата" та появу кількох російських фашистів (небезпечніші з них Александр Невзоров і Владімір Жіріновський), які в економічну скрутку можуть стати заколотниками. Зрештою, твердить автор, компетентні українці вважають цю стадію переходовою, яка не повинна занадто довго тривати.

В американському журналі "Тайм" 23-го грудня 1991 року опубліковано інтерв'ю з М. Горбачовим, де він здивовано відмітив, що уряд України прийняв ухвали в Мінську без дискусії. 2-го січня радіо сповістило, що Україна теж (після Росії) переходить на систему вільного ринку постачання і вимоги. Це успішна система в розвинутих індустриальних країнах, завчасна однаке в країні, яка не в стані забезпечити продукцією товарів вимоги населення. В критичних ситуаціях помірковано контролюваний розподіл і хоч би мінімальне забезпечення (особливо харчами) кожного жителя було б більш практичним до часу, доки належна продукція (і конкуренція) стане реальністю дня. Поспішний процес демократизації не повинен наражати мирне і здорове життя населення. Цю справу добре розуміє український уряд, але без своєї національної валюти і маючи довгий незахищений митом кордон з Росією, йому тяжко буде вести незалежну економічну політику. Вільний ринок -- це не якесь чудо. Демократична відбудова (а не якесь перебудова) суспільства -- тривалий поступовий процес, у якому всі члени суспільства повинні взяти копітку участі.

У цьому розділі була мова про "справи пекучі", гостро актуальні. В наступному дописі на цю тему зупинимося на справах, які вимагають проекцій в плані безперервної тягlosti духового життя.

Січень 1992

ЗВЕРНЕННЯ КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Шановна Українська Громадо!

1991 рік залишиться в пам'яті нашого народу як рік сповнення віковічних мрій, рік відновлення незалежної соборної України, якою почалася нова епоха в нашій історії.

Сьогодні, коли знов уможливлений зв'язок українців канадців з їх тисячолітнім коренем, нашим найголовнішим завданням є сприяти розвиткові всебічних політичних і соціально-економічних зв'язків між Канадою і Україною.

Як речник української громади в Канаді, Централья Конгресу Українців Канади є зобов'язана відігравати в цій справі провідну роль. Під час зустрічі наших представників тоді з Головою Верховної Ради України, а тепер Президентом, Достойним Леонідом М. Кравчуком й українськими парламентаристами в Оттаві у місяці вересні, була висловлена думка, що саме Централья КУК повинна стати мостом між Канадою й Україною.

Федеральний уряд Канади постійно консультувався з Централею КУК відносно стосовних до України питань.

У серпні представники КУК відбули зустріч з прем'єр міністром Канади Б. Малруні й заступником прем'єр міністра Д. Мазанковським. З ініціативи Централі КУК, уряд Канади вислав офіційне запрошення Достойному Леонідові Кравчукою відвідати Канаду. У вересні відбуло зустріч з міністром закордонних справ Барборо Мек-Дугал, а опісля в листопаді, на її бажання відбулася ще одна зустріч. В результаті прем'єр міністер Б. Малруні заявив, що Канада буде одною з перших країн, що визнає незалежність української демократичної держави. Так, привертаючи увагу загально-канадської громади до українських проблем напередодні референдуму, Централья КУК вклала велике зусилля вгинути на формування відповідної громадської опінії.

Були вислані листи всім послам федерального уряду з питанням, яка буде іхня реакція на проголошення незалежності України. Додатково послам розіслано петиції, в яких наголошувалось важливість встановлення якнайтісніших зв'язків між двома державами. Більшість послів федерального уряду підтримали негайне визнання України в разі позитивного висліду референдуму. Централья КУК також провадила численні зустрічі з представниками преси, радіо і телевізії, в наслідках чого до українського питання напередодні, під час і після референдуму було привернено належну увагу чинників інформації.

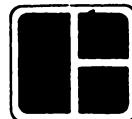
Після позитивного висліду референдуму в Україні 1 грудня, наші провінційні ради й відділи КУК зорганізували святкування по цілій Канаді.

Вислано листа подяки Прем'єр міністрові Канади Б. Малруні за визнання канадським урядом самостійності України. Рівно ж відбуло зустріч з депутатом Верховної Ради України Ігорем Деркачем у Вінніпезі 7 грудня і почесність нього передано привіт і вислови гратулляцій нововибраному президентові України, Достойному Леонідові Кравчукою.

Перші свяtkові дні проминули. Попереду багато

буденної праці. В січні плянується проведення зустрічі з представником Міністерства закордонних справ в Оттаві відносно встановлення і розвитку дипломатичних зв'язків і торговельних контактів з Україною. Тепер ще більше зростає потреба мати всеобщу інформацію про політичні, економічні, наукові та культурні події в Україні.

Для дальшої праці Централі КУК потребує Ваших щедрих пожертв. Без них всі наше пляни залишуться на папері. Дуже просимо всіх Вас, шановні приятели і друзі, допоможіть нам зібрати необхідні фонди. □

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ

Президент

- Консультивна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази плянування, будови і перевірки більших індустріальних проектів у Канаді, США та в інших частинах світу.

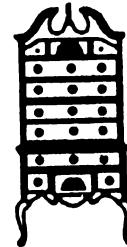

Rochester

FURNITURE

"Galleries Of Fine Furniture"

"If It's Quality
You are
Looking For,
We Have It,
At
The Right
Price"

"Зaproшуємо
відвідати
найбільшу в
світі
українську
крамницю
чудових меблів"

624-4411

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.
1995 DUNDAS ST., E. (1 KM. WEST OF HWY 427)
MISSISSAUGA

МИСТЕЦТВО І МУЗИКА

Юрій МОШИНСЬКИЙ

ЧАСОПИСИ І КРИТИКА

(Стаття 29-та з серії)

У нинішніх цивілізованих країнах часописи відіграють велику роль в комунікації й вихованню мас. Через широке розповсюдження часописи впливають на населення від найвищої до найнижчої верств. У будь-якому незнайомому місті ми можемо взяти в руки часопис та прочитати останні новини. В часописах ми можемо прочитати про політику і політиканство, про катастрофи і щасливі озкії, а також новини зі спортивних та культурних подій. Особливо в цивілізованих країнах широко описуються мистецькі виставки, театральні представлення і концерти. Мистецька виставка може бути настільки ж цікавою як і футбол, тільки з тою різницею, що має багато більш довготривалий ефект на розвиток держави. Саме через часописи ми дізнаємося про культурні справи і виробляємо опінію про культурний рівень народу одної чи другої держави.

З поступами у друкарських процесах, тепер стало можливим інформувати публіку про мистців не тільки у розповідний, але й у візуальний спосіб.

Приблизно з початком минулого сторіччя ми спостерігаємо розвиток нової професії, а саме писання про мистецтво з поданням особистої критичної опінії. Ті, що пишуть про мистецтво, називаються критиками. Критики відіграли величезну роль у розвитку мистецтва. Маючи засіб у формі газети чи журналу, вони могли стало інформувати публіку про мистецтво й зв'язані з ним ідеї. Багато критиків були добре ознайомлені у різних ділянках життя й вони вплинули на розвиток мистецтва в загальному, і на розвиток поодиноких артистів зокрема.

Один з найвидатніших європейських критиків був французький поет Шарль Бодлер (Baudelaire, 1821-1867). Його праці на мистецькі теми були не тільки критичні огляди, але дуже захоплюючі літературні твори самі у собі. На жаль, далеко не всі критики були великими та впливовими людьми. Велика кількість з них були egoїстичні й егоцентрики, але без таланту до писання і розуміння мистецтва. Вони заповнювали колонки часописів злосливою і руйнуючою писаниною, показуючи тільки свій "розум" і свою зверхність замість розмови про мистецтво й розуміння мистця. Тому повага до критиків упала й люди перестали звертати увагу на їх писання.

Такий поворот справ ніяк не допоміг мистецтву. Ми потребуємо добрих критиків. Обов'язок критиків є не тільки виховувати читача і направляти увагу публіки бачити те, чого вона могла не зауважити, а теж допомагати мистецтву викристалізувати свою ідею і удосконалювати працю. Мистці є люди і вони краще працюють коли знають, що десь там є хтось, хто прийде на виставку, щоб побачити новостворені праці, хто зрозуміє проблеми і ціль мистця, і що ця людина напише

огляд, підкреслюючи позитивні, а також негативні аспекти його праць. Це почуття вже само по собі впливає на працю мистця і може допомогти йому стати з посереднього першокласним.

Тут ми бачимо важливість критика, головно того, який є зв'язаний з часописом, бо інакше він не матиме доступу до публіки. Але уявім собі когось з-за кордону, що опинився у Денвері та поїхавши, що тут відбувається у мистецькому світі, візьме в руки одну чи другу денверську газету. Перелистуючи від 84 до 260 сторінок, залежить від дня у тижні, день за днем нічого про мистецтво не знайде.

Мовиться про справжнє мистецтво, не про якісь зварювані труби чи інші предмети, а про мистецтво, малюнки та скульптуру. І тільки в неділю, у спеціальній частині, призначений для "мистецтва" можна знайти щось за чим шукається, і що торкається мистецтва. Ці статті переважно добре написані.

Ті, що пишуть статті на мистецькі теми заслуговують на подяку за їхню працю, але що може одна стаття на тиждень зробити, щоб змінити ставлення мас й повернути їх до розуміння та любові мистецтва? Ми потрібуємо багато більше, ніж нам дають. Ми мусимо чути про мистецькі рухи у Нью-Йорку, Сан Франціско, Лондоні, Парижі і Берліні. І все це без обмежень загальних новин і подій. Спортивні секції займають щодня від 6 до 20 сторінок. Найменші деталі є описані. Ми читаємо про кожну гру та кожний рекорд здобутий тими, кому фізична сила уможливила грati. Я думаю, що мистецтво є настільки потрібне країні для її виживання, як фізично здорове населення та добра армія. Нам треба мати повністю заокруглене зацікавлення у всіх аспектах життя. І в цьому випадку, у полі культури, нам потрібна добра і здорована духовна дієта. Нам належиться читати про мистецтво принаймні скільки ми маємо до читання про спорт. Треба порівну розділити місце в часописах для спорту та для мистецтва, обидвох важливих сегментів нашого життя. □

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЙ
і син АНДРІЙ -- власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машинки до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими взорами в гуртовій і роздрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і криштали.
- Висилки пачок до всіх країн.

"WEST ARKA"

2282 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1N9
Tel. (416) 762-8751

ХОРОВА ШКОЛА У ПРАВОСЛАВНОМУ МОНАСТИРІ СКИТ МАНЯВСЬКИЙ

Саме тут формувався центр, де перехрещувалися українська, російська, молдавська та південнослов'янські музичні культури. Переконливим доказом цього стала робота болгарського науковця Єлени Тончевої: "Монастир Великий Скит -- школа "болгарського розспіву". Скитські "болгарські" ірмологи XVII-XVIII століття". Це -- факсимільне видання (700 стор.) трьох слов'янських музичних рукописів, написаних у Манявському Скиті у 1676, 1684 і 1733 роках.

Та обставина, що в монастирі були написані три збірки "болгарського" розспіву, приймається автором як свідчення, що тут існувала школа -- перша відома досі в історичній науці музична школа "болгарського" розспіву, можливо, й перша українська професійна школа з п'ятилітньою системою нотного стану.

Значна увага приділена Феодосію -- одному з найбільш освічених ігуменів монастиря. Він народився поблизу Галича, а помер і похований у Манявському скиті, про що свідчить напис на великій надгробній плиті з сірого мармуру: "Соподвіжник блаженний отець наш ієромонах Феодосій по многих трудах духовных здесь упокоеній в літо 1630, місяця сентября, дня 24".

Єдине передожерело, звідки дізнаємося про Дмитра Княгиницького, -- публікація крилошанина А.С. Петрушевича в "Зорі галицькій яко яльбумі на рік 1860". Там вказується, що Йов Княгиницький навесні 1606 року взяв Дмитра (сина брата) в Маняву і пробув тут з ним якийсь час. Восени того ж року Іван Вишенський та Дмитро Княгиницький покидають Скит Манявський, де створили чернечу общину (громаду). Через кілька років Дмитро Княгиницький повертається в Маняви вже під іменем Феодосія.

Княгиницький був радий поверненню Дмитра (Феодосія), бо дуже шанував його як освічену людину й братанича, адже знав його ще в світському житті. Повернувшись Дмитро з високою, як на той час, професійною освітою як теолог, композитор і музикознавець, письменник.

Гармонійно вписався Скит Манявський в панораму Карпат.

Оскільки в Скиті ще не було церкви, бажаючи випробувати Феодосія на витривалість і гідність, як і годилось майбутньому настоятелю, Йов відправляє його на півтора року в Пітрицький монастир.

Повернувшись до Скиту Манявського через півтора року, Феодосій тривалий час не погоджувався стати священиком і керівником Скиту: "Бранящеся й не хотяше, величества степені священніческого бояся". Та Йов Княгиницький не переставав настоювати на своєму. Дійшло навіть до курйозу: коли зібрались чернечи громада, ктитор Петро Ляхович та багато інших світських і духовних людей, Йов Княгиницький упав на землю й сказав: "Не встану і не зведу очей моїх, доки не сповниш мого бажання".

За статутом ігумена обирали на один рік. Можна було й поновлювати на цій посаді. Феодосій же був настоятелем Скиту Манявського 17 років, тобто його обирали 17 разів. На відміну від Йова Княгиницького, Феодосій не був фанатично заскорулим в аскетизмі, ніколи не йшов в усамітнення, а займався, крім хорової школи, суспільно-громадською, господарською й педагогічною діяльністю.

У серпні 1628 року, запрошений Йовом Борецьким, тодішнім київським митрополитом, Феодосій бере участь у соборі, який відбувся в Києві. Рішення собору підписали десятки учасників, серед перших підписів ім'я Феодосія.

Такий факт свідчить про всеукраїнський характер діяльності Скиту. Це було певним способом централізації монастирів. І в цьому теж велика заслуга Феодосія.

Як і його вихователь та ідейний надхненник Іван Вишенський, Феодосій бореться засобами полемічної літератури. Він сам пише "Послання" до Львова Кирилові Транквілюну-Ставровецькому, в якому застерігає його від вагань. Зaproшує до Скиту, щоб особистою бесідою відмовити Транквілюна від хибного кроку, допомогти йому позбутися сумнівів та вагань.

Діяльність Феодосія йшла в нерозривному зв'язку з народними устремліннями, з його боротьбою за утвердження добра, соціальної справедливості та національної незалежності. Особливо це помітно в його композиторській діяльності. За "релігійною оболонкою" в його хорових розспівах втілено муки й боротьбу українського народу під чужоземним гнітом, його ненависть до рабства, пристрасне бажання волі й незалежності, помогли перемоги над ненависними носіями зла.

Певна заслуга Феодосія в тому, що в Скиті існувала професійна хорова школа, одна з перших на західноукраїнських землях.

Отже, у Манявському Скиті вже на початку XVII століття сформувався центр хорового мистецтва, який слід розглядати як найбільш ранній прояв гуманізму й демократизму в пісенності.

Дослідженням різних аспектів діяльності Скиту Манявського та епохи XVI-XVIII століть присвятили свої праці Іван Франко, Іван Вагилевич, Яків Головацький,

Антон Могильницький, Ілларіон Свенціцький, Михайло Грушевський, Юліан Целевич, Андріан Копистянський, в радянський час -- доктори історичних наук Володимир Грабовецький, Ярослав Ісаєвич, мистецтвознавці Микола Батіг, Борис Возницький та інші.

Збудований у простих ренесансних формах Скит Манявський зберіг чимало фресок та написів.

Обрамлена схилами гір, котрі покриті вічнозеленими смереками, невеличка монастирська (нині музейна) площа вражає, окрім мальовничості, лікувальним мікрокліматом. Він утворюється концентрацією наозоненого повітря, фітонцидами та іншими компонентами.

У двадцяти пристосованих приміщеннях відреставрованого за десять років (1970-1980 рр.) колишнього монастиря Скиту розгорнуто експозицію, яка розкриває окремі аспекти діяльності колишнього монастиря. В оригіналах представлено предмети культового призначення.

З відкриттям нового розділу хорової пісенності потік відвідувачів, безперечно, збільшиться, адже в наш час все ширше розгортається робота з історичного краєзнавства. Для багатьох стали девізом крилаті слова Максима Рильського: "Хто не знає свого минулого, той не вартий свого майбутнього. Хто не шанує видатних людей свого народу, той сам не годен пошани".

*Іван СКРИПНИК,
старший науковий працівник
історико-архітектурного музею Скит Маняєвський.*

ПОСИЛКИ НА УКРАЇНУ!

Фірма „Українська Книга“ в „Внешпосилторг“ із Радянського писали договір про висилання посилок — подарунків канадців та організацій, проживаючим в СРСР. Одяг (без продукти харчування) ачес-шкіряних кін. Н! аульних ам і друзям,

Українська книга,
962 Блур стріт, захід,
Торонто, Онтаріо. М6Н 1L6.
Телефон — (416) 534-7551.

 Ukrainska Knyha,
962 Bloor Street West,
Toronto, Ontario. M6H 1L6.

ЛАСКАВО ПРОСИМО!

ВИДАЙМО МУЗИЧНІ ТВОРИ ГР. КИТАСТОГО

Під час збирання фондів на побудову пам'ятника на могилі Григорія Китастого, відомого бандуриста, композитора й керівника Капелі бандуристів ім. Т. Шевченка багато осіб радили не вкладати великих грошей лише в пам'ятник, а видати також музичні твори композитора. Ті поради взято до уваги й поставлено дешевий, але гідний пам'ятник лише з каменю (плянувалося з каменю і бронзи). Пам'ятник посвячено в Бавнд Бруку 6 жовтня 1991 року. Гроші на пам'ятник збирали спершу Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, пізніше приолучилися інші: Ірина Завадівська, Петро Гончаренко, Олексій Шевченко, Валентина Родак й останній рік Олексій Коновал. Разом зібрано в США, Канаді, Німеччині, Англії та Австралії 22,315.22 доларія. Списки жертв-водавців та заклики жертвувати друкувалися в "Інформативному листку" Т-ва Приятелів Капелі Бандуристів, "Українських вістях", "Свободі", "Народній волі", "Нових днях", "Молодій Україні" та інших виданнях, як рівноож подавалось у всіх сімох українських радіопередачах Чікаго та радіопередачі ОДУМ-у в Торонто.

Побудова пам'ятника, дозвіл на поставлення та цементова плита коштували 8,110.00 доларів, скульпторові дано 750 дол., за 1,367.76 дол. придбано 260 примірників "Збірника на пошану Григорія Китастого", який містить автобіографію, розвідки, статті, рецензії, спогади, присвяти та вибрані твори Григорія Китастого й вислано їх в Україну для познайомлення з Григорієм Китастим та його творчістю. На утримання могили, посадження квітів та адміністраційні потреби (поштові значки) витрачено 599.78 долари. В касі "Самопоміч" в Чікаго на конті Kytasty Memorial Fund лишилося 11,487.68 долари. У вище подану суму входить надіслана, після поставлення пам'ятника, пожертва в сумі одної тисячі доларів від дружини Китастого Галини.

Громадський Комітет щиро дякує всім жертводавцям, редакторам газет та журналів, керівникам радіопередач, збірщикам, Оксані Лобачевській -- працівнику Hollander-Cypress Corp. яка поставила пам'ятник, за її поради, опіку над могилою та всі турботи. Не менша подяка мистецеві скульпторові Іванові Яціву, який зробив кілька проектів пам'ятника та був змушений багато разів міняти чи доповнювати прийнятій проект. Члени Комітету були вже зробили деякі заходи, щоб негайно після поставлення пам'ятника приступити до зібрання, впорядковання та видання творів Гр. Китаєвого. Родина та рідня Гр. Китаєвого, а це дружина Галина та сини Віктор та Андрій і племінник Петро Китаєвич висловили бажання самі зайнятися справою підготовки творів до друку. Вони домовилися з Тарасом Павловським, який має почати на початку 1992 року підготувати до друку перший музичний зошит з патріотичними піснями та маршами Гр. Китаєвого, які тепер є на часі в Україні.

Григорій Китаєв написав музику до слів багатьох авторів, які живуть в діаспорі, й напевно вони, чи їх родини, мають ті композиції. Тому прохається надіслати нам копію таких нот, щоб вони були уведені до пізніших музичних зошитів творчості Китаєва. Щоб

видати всю музичну спадщину Гр. Китастого не вистачить тих грошей, що залишилися з зібраних на пам'ятник. Ті, що не мали змоги дати пожертву на пам'ятник можуть тепер дати на видання його творів. Пожертви, ноти, поради та побажання як видати музичний дорібок Гр. Китастого скоро, добре і в межах наших спроможностей спрямуйте на адресу:

KYTASTY MEMORIAL FUND
811 S. ROOSEVELT AVE.
ARLINGTON HEIGHTS, IL. 60005 USA

Олексій КОНОВАЛ

МИСТЕЦЬКІ ВИСТАВКИ В ГАЛЕРІЇ КУМФ У 1991 Р.

Для Канадської Української Мистецької Фундації в Торонті також минулий рік був дуже активний.

Від 13-го до 23-го січня проходила образотворча виставка українського визначного мистця з Франції Володимира Макаренка. Слово на відкритті виголосила д-р Дарія Даревич. Це була виставка майже ретроспективна.

Макаренко -- цікавий кольорист. Його композиції заповнені фігуративними постаттями, які надто чітко вигравірувані на полотні. Лінеарна витонченість його картин майже іконографічна. Володимир Макаренко виставляв 22 картини олійної та акрилічної техніки і 13 акварель.

Виставка найновіших праць мистця з Одеси -- Олега Недошитка відбулася в галерії КУМФ від 25-го січня до 10-го лютого. Це вперше завітав цей художник до Торонта зі своїми творами, які підходять світлими кольорами до соняшної південної частини України. Він авангардист. Тематично Недошитко закоханий у постах на тлі майже порожньої площинності, де нема чіткого окреслення простору, місця або й часу.

Від 17-го лютого до 4-го березня в КУМФ було влаштовано виставку львівського графіка та живописця Богдана Сороки. Він майстер лінограв'юри, який став відомим в Україні наприкінці шістдесятих років. Досьогодні мистець Сорока зробив багато серій ліноритів на тему української мітології та фолклору. Він автор багатьох екслібрісів. Народився 1940 році у Львові в тюрмі, де тоді перебувала ув'язнена його мати Катерина За-рицька. Батько Богдана відомий діяч ОУН Михайло Сорока. Виставку відкрив д-р Богдан Стебельський, який проаналізувавши твори Сороки, розповів про його мистецьку творчість.

17-го березня було відкрито виставку київського мистця Бориса Плаксія. Він живописець, скульптор, графік і знаменитий портретист. Його переслідували совєтські влади за підписаній протестаційний лист так званих "шестидесятників". Монументальні твори, які були виконані разом з Аллою Горською, Опанасом Заливаховою та іншими, були знищені. Тридцять творів на виставці, яку відкрила Галина Клід, свідчать про його могутній талант. Виставка тривала до 31-го березня і мала великий успіх.

Виставка 160 творів Василя Курилика з нагоди 100-річчя українського поселення в Канаді відбулась у травні

і червні. Ці картини було випозичено з музею св.п. Колянківських в Ніагара Фаллс. Вони включали картини із відомої серії "Страсті Христові", що відображують життя Ісуса Христа за євангелістом святым Матвієм.

На закінчення сезону відбулася виставка Євгенії Шимоняк-Косаковської зі Львова. Її цікаві твори насищені тепло-холодними кольорами, які переливаються мірою почуттів, нагадуючи нам небесні хмари, сприймається з якоюсь святковістю й урочистістю.

В неділю, 15-го вересня, розпочато новий сезон виставкою Дарії Кравців-Ємець. Виставка тривала до 10-го жовтня. З нагоди цієї виставки з'явився люксусовий каталог з репродукціями творів Дарії та поезією її сина -- Юрія. Про мистецьку творчість говорила Марта Кравців-Барабаш, яка вміло пов'язала працю мисткині з її біографічними даними.

Мистець Василь Кондратюк виставляв свої твори в приміщеннях галерії КУМФ від 20-го до 26-го жовтня. Його виставка, з черги четверта особиста, засвідчила його працьовитість і старанність, про що детальніше говорив Павло Лопата, відкриваючи цю виставку.

Черговою подією в галерії була виставка під назвою "Десять художників з України". В ній брали участь мистці Варення, старший і молодший, Фіголь, Лобода, Холоменюк, Голубів, Коровай та інші. Привітав присутніх, як і на попередніх виставках, Яків Креховецький, а відтак передав слово пані Галині Новаківській, яка загально схарактеризувала творчість прекрасної Гуцульщини, звідки мистці родом. Виставка тривала від 27-го жовтня до 10-го листопада.

Образотворчу виставку Емми Андієвської з Мюнхену в галерії КУМФ торонтська громада мала змогу бачити від 9-го до 24-го листопада. Виставку відкрила мігр. Аріядна Стебельська з детальною аналізою творів Емми, в яких бачимо філософію гуманізму, де існування людини з її психічними рисами і духовними, а не фізичними -- в центрі уваги. Коротко після офіційного відкриття виставки відбувся цікавий літературний вечір, під час якого Емма Андієвська емоційно читала уривки із своєї поезії. В авторському вечорі брав участь літературознавець Іван Кошелівець. □

PALADIN INSURANCE LTD.

Tel: 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: доми, апартаменти, котеджі,
автомобілі, торгові підприємства, каліцтво,
життя! Також групова асекурація!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3

Полагоджуємо
медично-шпитальне
забезпечення для осіб,
що приїжджають до
Канади на відвідини!

Юлія СОЛОД

ДОЧКА ПРОМЕТЕЯ

Волинь, де "Случі рідної веселі береги", -- улюблений край видатної української поетеси Лесі Українки, чиє ім'я по праву стоїть серед найбільших поетів людства. Там, у селі Колодяжному, серед густих лісів і таємничих урочищ, промайнули дитячі і юнацькі літа поетеси.

Лариса Косач (таке її справжнє ім'я) народилася 25 лютого 1871 року в місті Звягелі (нині Новоград-Волинський) у родині передових українських інтелігентів. Свій перший вірш написала у дев'ять років, а в тринадцять -- її поезії були вперше опубліковані під псевдонімом Леся Українка. У віці 22 літ вона стала автором першої поетичної збірки "На крилах пісень".

Однак, під юні роки, що проходили в колі люблячої і розумної сім'ї, були хмарними і жорстокими. Десятилітня Леся, дівчинка цікава і непосидюча, застудилась на святі водохреста і все життя боролася з тяжкою хворобою -- сухотами кісток. Освіту діставала самотужки, проте досягла у ній висот надзвичайних. Саме у поетичному слові з могутньою силою змогла вона висловити всі ті почуття і думки, які викликало у неї життя, вилити енергію невгамованої душі і палкого серця. Поетеса мужньо і владно заявила про свій час і своє покоління, продовживши в українській поезії традиції безсмертного Кобзаря.

Творчість Лесі Українки позначена боротьбою ідей, що передається двома системами різноманітних образів і тропів. Перші -- це образи світлі й гарячі, що символізують надію і життя, перемогу і радість, торжество поступу, розуму і доброї дії. Другі -- розвінчують агресію і насильство, апатію і покору, зраду і відчай; для них характерні барви темні, гніточі. Поетеса мріяла, щоб її слово стало зброєю у справедливій борні за крашу долю:

Слово, моя ти єдина зброе,
Ми не повинні загинуть обое,
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти країцм мечем на катів.

Леся Українка по-своєму розвинула "світові сюжети" і "вічні образи". Так, в її поезії нового розвитку дістав традиційний у світовій літературі образ Прометея-титана, що супроти волі богів віддав людям вогонь.

Сучасний український письменник Олесь Гончар відзначав, що Леся Українка "зусиллям волі, мислі й доброти піднялася... над своїм болем, зуміла почути інших і, перейнявшись гірким становищем свого народу, дійшла такої внутрішньої узгоди з ним, що навіть інтимний біль поетеси ставав явищем супільнім". І нині вражає сила духу поетеси, її благородна вояцька натура, гордість, мужність, щирий альтруїзм. Дочкою Прометея справедливо назвали читачі Лесю Українку.

Перу поетеси належать поеми "Давня казка", "Роберт Брюс, король Шотландський", "Віла-посестра", "Ізольда

"Білорука", а також низка драматичних поем, де ідейний двобій між силами зла і добра ведеться дуже напружено ("Одержима", "В катакомбах", "На полі крові").

Поет Максим Рильський назвав драматичні поеми Лесі Українки містком до її драм, які вважав "діамантовим вінцем її творчості". Леся писала свої драми на теми, вже знайомі у світовій літературі ("Камінний господар", "Кассандра"), а також на теми власні, оригінальні ("У пущі", "Лісова пісня", "Оргія").

Величезною любов'ю читачів користується знаменита "Лісова пісня" -- твір, написаний Лесею Українкою в 1911 році протягом 12 днів у страшному поєдинку з жаром, який палив її і вогонь якого вона перенесла у цю казкову феєрію, сповнену глибокої чарівної поезії. У "Лісовій пісні" діять поряд з людьми мітичні істоти, створені протягом століть народною уявою, -- лісова дівчина Мавка, Лісовик, Водяник, Русалки, Куць. У листі до матері Лесі Українка писала, що вона "здрава туло мавку в умі держала"... в Колодяжному в місячну ніч бігала самотою в ліс (ви того ніхто не знали) і там ждала, щоб мені привиділася мавка... Видно, вже треба було мені її колись написати, а тепер чомусь прийшов "слушний час"... Навіяні народними легендами образи, чудова українська природа, мрія про людину майбутнього, в якій гармонійно поєднається духовна й фізична краса, бездоганна поетична мова, ліризм, роблять драму безсмертним шедевром не лише української, а й світової літератури.

Останні роки Леся Українка жила на Кавказі, де працював її чоловік, відомий фолклорист і етнограф Климент Квітка, взимку виїжджаючи до Єгипту. Останнім великим її твором є драма "Оргія", створена на іншому улюблениму поетесою матеріялі з античного життя. Вона досконало знала історію античності, християнства і користувалася матеріялом з далекого минулого, щоб за його допомогою висловити думки про свою сучасність. Всі твори Лесі Українки, якій би далекій епосі не були вони присвячені, спрямовані в її бурену сучасність, в той вир соціальних струсів, що започаткували наше динамічне двадцяте століття.

На високій ноті натхнення, у розквіті творчих сил Леся Українка пішла з життя. Це трапилось 1 серпня 1913 року в курортному грузинському містечку Сурамі. Похована поетеса в Києві на Байковому кладовищі. Багатолюдний похорон був виявом всенародної любові до Лесі.

В "Лісовій пісні" головна геройня -- Мавка заперечує фізичну смерть:

*Ні, я жива, я вічно буду жити,
Я в серці маю те, що не вмирає.*

Ці слова відкрили поетесі шлях у безсмертя. Величезними тиражами виходять нині на Україні її твори, і

вони не залежуються на поліцях книгарень. Здійснене 12-томне видання творів письменниці. У Києві, де вона прожила значну частину свого життя, відкрито її літературно-меморіальний музей. Такі ж музеї, що розповідають про життя і творчість Лесі Українки, існують у Новоград-Волинському, селі Колодяжному, грузинському місті Сурамі. Тендітна, але незламна постать поетеси постає перед нами у пам'ятниках у Києві, Луцьку, Сурамі, Батумі. Іменем Лесі Українки названо Київський театр російської драми, Луцький педагогічний інститут, один з гоміноких бульварів столиці України, школи, колгоспи, бібліотеки. Справдилася думка її пророчого вірша:

*Як я умру, на світі запалає
Покинутий вогонь моїх пісень,
І стримуваний пломінь засіє,
Вночі запалений, горітиме удень.*

M - C DAIRY

- ЙОГУРТ 212 Mavety Street
- ГУСЛЯНКА TORONTO, ONTARIO
- БІЛИЙ СИР Tel: 766-6711
- СМЕТАНА

**У СЕ СМАЧНЕ,
ДОБРОЯКІСНЕ!**

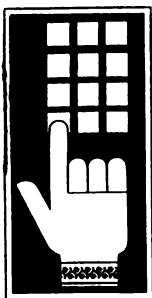

UKRAINIAN Credit Union

Українська Кредитова Спілка

"Наше завдання допомагати Вам, Вашій родині й нашій громаді"

Користайте з наших фінансових услуг

● офіруємо:

- українську "MASTERCARD"
- телетрансакції за посередництвом "Українського Дотику"
- автокасир в майже кожному відділі

ВІДДІЛИ УКСПІЛКИ:

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777
1093 Ottawa St., Windsor	256-2955

Олександра Ю. КОЛАЧ

А ІКАР ТАКИ ПРИЛЕТИВ

Нові книжки з України завжди притягали увагу. А що це? "Ікар на метеликових крилах". Маленька книжка Василя Голобородька! Ще колись давно, бо 1970 р., захоплювались читачі "Летючим віконцем" цього автора. А потім -- настала довга предовга мовчанка. Даремні були пошуки за знимкою поета до "Хрестоматії з нової української літератури". Десь далекий відгомін лунав, мовляв, забрали поета до війська на Далекий Схід. А може вже й в живих його немає... Глухо стало з-поза тюремної занавіси над Україною.

Пройшли роки. Вдарили громи-буревій! З Божого повеління розвалилась тюрма народів. Завиравало скрізь нове життя. Україна буде свій храм, свою державу. Щораз нові події. Скрізь по світу зустрічаються вільні брати, на форумі міжнародного життя беруть участь поети, письменники. І от жовтень 1991 р. у Торонто. На Міжнародний Фестиваль ПЕН-Клубу запрошений Василь Голобородько!

-- А чи він приде? -- Вже прилетів? -- А де буде жити? -- не вгавають телефони. Серед членів "Слов", серед усіх прихильників Музи невстерпне небувале піднесення. "А хто по нього поїде на летовище? Чи п. Ліда Палій, п. Олександр Харченко, -- турбується усім пані Марія Голод. А в слушний час -- усе на своєму місці.

От і прилетів Ікар на метеликових крилах! А йому до товариства з'явився на Міжнародному Фестивалі його двійняк "Icarus with Butterfly Wings". У приміщеннях ПЕН-Клубу величезна заля виповнена вщерть гістъми-слухачами. На малих столиках з білим скатертям блимають лямпадки. На подію виходять, читають свої твори літератори з Англії, Америки і, врешті, -- кліче заповідач -- з України...

Виходить поет, невисокого росту з чорним чубом і вусом, а з ним співчительник англійських перекладів, знаменитий артист канадської сцени. Ні віддиху не чути на залі. І відкрилось дивне віконце в інакший світ, де ширяє Ікар на метеликових крильцях. А ще більше поширилось воно, це "віконце", на літературному вечорі в нашему "Слові", коли можна було не тільки слухати поета, але й з ним говорити, розпитувати про його життя, про Україну, послухати цікаве введення до вечора глибокого змістом слова д-ра Данила Струка про квіти та метелики в творах поета, про дивний світ його творчості. (Див. "Нові Дні" за грудень -- Ред.).

Дійсно оригінальний світ багатий у загадки буття. Тисячі років живе на світі Ікар з грецьких мітів. Мандрує він чи не по всіх континентах, по всіх країнах світу. У різних видах -- в мальстрі, в музиці, в літературі. В літературі знайдемо його постат, його сліди чи то в людській подобі, чи то в абстрактних поняттях, символах. Бо Ікар -- це натхнення, злет людського духу в космос, у глибину буття. У нашему столітті "космічними акордами" дзвенить поезія раннього Тичини. У творах сучасників зустрінемо Ікара в поезії Ліни Костенко. У В. Голобородька -- це людський дух, що бажає проникнути в суть явищ, збегнути істоту буття. Звідси й

близькість людини і природи.

Оживотворює поет усе довкола: предмети, космос, явища природи, світ рослинний, зокрема квіти. Вони говорять, знають себе по іменах... Тут братики, горицвіт, деревій, зокрема багато про калину, та інші. Багатий світ птахів, -- жайворонки, синички, голуби, соловейки, усе чим багата Україна. Особливе місце займає Метелик. Не тільки Ікар на метеликових крилах, але й поет Драй-Хмара перелітає на метеликових крилах зі Сибіру: "Дай боже долетіти Драй-Хмарі на метелику додому"... І хлопчик маленький з метеликовими крилами у музиці ночі. Метелик читає книжку, "виймає загадку з білого горнятка" та інші чуда чинить. Ми, звичайні люди, спостерігаємо все зі зовні, а навпаки поет. Він старається відкрити суть. З цього зродилася казковість, часто в блакитній тонації: блакитний погляд матері, блакитний погляд квітки, блакитна пелюстка, сині трави, небо... У цій казковості відкриваються читачеві різні мотиви, що ведуть у глибину буття нації, в минулі і в сучасні.

На першому місці спостерігаємо мотив Матері. Це й поетова мати, як стверджив сам автор у розмові про свою книжку "Ікар на метеликових крилах", це й Мати Україна. "Материнський погляд" "лагідний, ласкавий" і...

"-- боляче матері бачити, як завдають кривду
-- рідній дитині --
Мое приниження у глибині її погляду."

З мотивом Матері поет заглибується у суть рідної хати зі всіма життєвими явищами, у поезії "Світло хати", з працею, з добром і лихом. Ота хата, навіть зруйнована, співає про червону калину. Ота хата "освітлювала дорогу до себе через кілометри й роки розлуки" (126).

З мотивом матері виринають натяки на історію України. Це козацтво, боротьба з татарами, гетьманниця, і власні наші проступки. Наче в легкій казковій формі зображеній московський, організований злочин голодової смерті нашого народу 1933 року. У поезії "Телесик" читаємо:

"нічого єсти, нічого єсти, нічого єсти
діточкам з опухлими від голоду личками умирати".

У поезії "Шукачі могил" прислухаємося до брат-

ських могил умерлих голодного тридцять третього року. Де наші поети? Від тих жахіть, творем і смерти обезлюдніли люди. Пропала братерська між ними прязні: "Ми вже не бачимо один одного".

*Деревами стали люди,
а на них листя чорного мовчання. (151)*

Або, люди ходять у масках дружніх облич.
*до речі, якщо познімати усі маски, то голів не стане --
то людей не стане, вони всі суціль із масок.*

І так люди втратили свою гідність, стали мертвими, а мертві -- живими: "І віддадуть мертві живим -- нам -- свій китаєвий одяг" (ст. 12). Заникає з тим історична пам'ять. ("Пам'ять")

Але поет -- не пессиміст. У нього жива віра в духові сили нації української, в глибоку гуманність, доброту, особливу прикмету нашого народу ("За мостом"), і гордість в нього бо українці "нащадки Дажбога, воїни світла", тож

*А нам би не ходити далі,
де стежки під назвою: щоб заблутився (ст. 139)
і... тепер настає час повернення з мандрів бджоли
"Григорія Сковороди..."*

Знаменитий символ гарної, творчої праці для добра людей, для нашого храму-держави. І час той уже настав!

Багато ще інших, незгаданих тут, "таємниць" у поезії В. Голобородька, цікавих постатей, автобіографічних елементів, і мова сповнена казковим чаром метафор, символів, експресійних повторів, інший, особливий спосіб вислову. Цими прикметами стоїть поет близько до творчості Богдана Антонича з початку нашого ХХ ст. і до Емми Андієвської, нашої сучасниці. Тож, сказавши словами самого поета, -- "будьмо вдячні за вікна в інший світ". Будьмо вдячні молодому поетові за його творчість дуже сучасну і дуже вічну. □

НЕ ЗАБУДЬТЕ ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ СВОЄЧАСНО!

ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА" ПЕРЕШЛЕ НА УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРИ, ВІДЕОМАГНІТОФОНИ, КОПІЯРКИ, ФАКСМАШИНИ,
ТЕЛЕВІЗОРИ, КОМП'ЮТЕРИ, АВТОМОБІЛІ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
НОВІ І ВЖИВАНІ РЕЧІ

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3
TEL: (416) 251-9110 FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours
626019 ONTARIO LTD.

СПЕЦІЯЛІЗУЄМОСЯ У ПОДРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВИТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 503-0530
3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT. M8V 1M3

ПОЕТ І ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ ПАВЛО МОВЧАН

В особі Павла Мовчана маємо видатного поета, перекладача, автора сценаріїв для фільмів, філософа і чудового промовця. Лише недавно автор цих рядків був свідком, як Павло Мовчан у товаристві Дмитра Павличка промовляв у Вінниці під час Шевченківських святкувань. Це були запальні, зворушили виступи, повні гіркої правди і заклику до боротьби за самостійну Україну, проти кривд, які чинила Москва століттями, а найбільш -- останнім часом, забираючи всі матеріальні здобутки України.

Народився Павло Мовчан 13-го липня 1939 року, в селі Велика Вільшана на Київщині, в родині колгоспника. Закінчив Літературний інститут та Вищі сценарно-режисерські курси в Москві. Безпартійний, депутат Верховної Ради України.

Перша збірка поезій нашого автора вийшла в 1963-му році. Серед його книжок бачимо такі назви: "Кора", "Пам'ять", "Досвід", "Голос", "Жолудь", "Календар", "Світло", "Сіль", а минулого року вийшла чимала збірка його літературознавчих та наукових праць (336 стор.) під назвою "Ключ розуміння".

Появи збірок Павла Мовчана відразу викликали увагу критики й читачів. Попервах багато в них було єзопівщини, зумовленої посталінською задухою та часами застою й русифікації. Але кожна його нова збірка була кроком уперед -- і глибша, і зрозуміліша. В одному з перших віршів він писав:

Опівдні світ, урочо до ріки
Течуть гаї з байраків до урочищ,
Дивлюся проти сонця з-під руки,
Мов виглядаю Хортацию на очі.
Опівдні світ, я серцем до ріки,
До берегів, освячених залізом.
Як материнський образ дорогий --
Мені земля і сонця схід над лісом...

Певно, мова йде про ріку Дніпро, навколо якої не раз точилася завзята боротьба в обороні України. Прозоріше пише Мовчан у вірші "На старий мотив" (36. "Сіль" -- 1990 р.):

Так сонячно-чисто, блакитно-прозоро,
Що хочеться зором весь світ увібрать.
Рвонувся до сонця, та кореня промінь
до болю тримав, не схотів відпускатъ.
Бо сила земна і сила небесна
мене роз'яли вертикально в житті.
Я витерплю муки усі, щоб воскреснуть,
але не в собі -- в світовій повноті...

У глибокому філософському вірші "Сіль землі" автор спершу захоплено малює красу природи, життя, приплів радісних думок, але в цей час вітер кинув у вічі порошину, затъмаривши недавні враження:

...Пекучим болем застелився світ
і став нестерпним порошини гніт,
бо важчала і ширшала щомиті,
та лопалися всі єднальні ниті,

і розпікалась голосу струна:

-- О, як пеche нестерпно сіль земна!

Під сіллю можна розуміти різноманітні нинішні кривди, які затъмарють чудову природу, життя людини, навіть здобутки. До слова "сіль" з її символічним значенням автор повертається у своїй збірці не один раз. Його поезії насыченні багатоюм знанням синоніміки української мови, багатством лексики, оригінальною образністю, властивою лише для нього.

Ще сміливіше й сучасніше говорить Павло Мовчан у своїх літературознавчих розвідках "Ключ розуміння". Тут він виступає і в обороні нашої мови проти русифікаторів та міщанських примітивів, і про значення рідного слова, і про творчість та значення Тараса Шевченка, і про "Слово про Ігорів похід" та зачіпає багато інших тем.

Великого розголосу набула його стаття "Мова -- явище космічне". Цей твір був написаний у відповідь людині з примітивними міщанськими поглядами на українську мову, якомусь Є. Богданову, який у часописі "Вечірній Київ" написав: "Якщо українська мова надасть людям квартири, продукти харчування, телевізори, холодильники, меблі" ... то тоді і він буде за українську мову. Людське щастя він бачить тільки в добробуті, а мова чи культура українського народу його не цікавить.

І Павло Мовчан на підставі багатьох джерел довів Богдановим, яке значення має мова в національному суспільстві для кожного народу. П. Мовчан переконаний, що такий "абсолютний громадянин", як Богданов -- це виконавець чужої волі, ідеаложної тоталітарної системи. Мова -- це є осередок людської гідності, а її було відібрано в українській людині. Чи Богданов був би щасливий, коли б мав усі матеріальні блага, але в нього б відібрали його російську мову, а дали китайську? А з України щороку забирали не тільки матеріальні блага, а й один мільйон українців, а на їх місце привозили росіян та інші національності, творячи "єдину-неділімую", русифікуючи Україну.

У статті "Про поезію і не тільки про неї" П. Мовчан в основному говорить про наслідки сталінізму; наше суспільство хворе, воно позбулося ілюзій, але ще не видужало. Та хвороба підточила державний і національний організм. Головний її симптом -- брехня, і головний її вірус -- теж брехня. Вилікувати цю хворобу у великій мірі може література, талановита поезія, мистецтво.

Оригінальна й талановита творчість Павла Мовчана, запізнілого шістдесятника, ще чекає на глибше дослідження. Таку спробу серйозного дослідження уже зробив наш славний Іван Дзюба, автор книжки "Інтернаціоналізм чи русифікація" в передмові до збірника поезій Мовчана "Сіль", що вийшла минулого року.

Політично-громадська діяльність Павла Мовчана ще також не досліджена, хочашироко відомо, що він є один з найактивніших членів Верховної Ради України і її Президії, провідним членом Народної Ради, членом правління Спілки Письменників України. Павло Мовчан є Головою Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка "Прогсвіта". Він також очолював Комітет для вішанування 85-ліття Івана Багряного в Україні. Минулого року Павло Мовчан відвідав з доповідями українські громади в США і в Канаді, а в березні ц.р. відвідає вперше українську Австралію. □

Лев ЯЦКЕВИЧ

ВІЙНА ГОДИННИКІВ

Найстаршим годинником світу був оборот Землі навколо власної осі, який відзначав черговість днів і ночей. Для окреслення пори дня, в сивій давнині придумано соняшні годинники, які мали назву гномонів (від грецького слова гномон -- знавець). Вони складалися з вертикального стрижня на горизонтальній площині, на якій мандруюча тінь стрижня правила за вказівку. Соняшні годинники з'явилися приблизно 3,000 років до Хр. в Єгипті, у Вавилоні, в Китаї та в Індії.

Найстарший гномон (з 2,700 року до Хр.) стоїть ще й досі на подвір'ї єгипетської святині Абусір. Докладніше за гномони -- були водяні годинники. Згідно з записом на одному папірусі, їх винахідником мав бути єгипетський бог Тот. Йому приписано ідею поділу дня на 12 годин і побудову водного годинника. Такий годинник знайдено в єгипетській свячині в Карнаку, споруджений за панування Аменхотепа III (1415-1380 до Хр.). Цей годинник має форму посудини, висотою 30 сантиметрів, з малим отвором на дні, крізь який протікала вода. В середині посудини була поділка для відзначення часу. Уліпшення водного годинника впровадили греки, які зробили його портативним та назвали клепсидрою (з грецького клептайн -- красти та гидор -- вода). З бігом часу воду заступив у клепсидрі пісок. Такі клепсидри, до речі, ще й досі вживають деякі господині при варенні.

Перелом у будові годинників зробили механічні годинники. Хто перший сконструював маханічний годинник -- невідомо. Відомо тільки, що до його винаходу спричинився винахід механічного регулятора, який зумовлював рівномірну швидкість поруху вказівок. Але справжню революцію в розвитку механічних годинників зробив голландський винахідник Христіан Гейхенс, що винайшов маятник -- баланс зі спіралею та англійський механік Джон Гаррісон, який винайшов пружину. Ті три винаходи призвели до буйного розвитку годинникарського промислу в цілій Європі, в якому вела перед ще донедавна Швайцарія, що у противагу до цьогоденним вежовим годинникам, почала робити годинники ручні, щораз менші, кращі та прецизініші.

А сьогодні? Сьогодні відмірюють нам час електронні годинники, кварцові, радіові та атомні таких фірм, як: Роллекс, Ойстер, Картіе Сантос, Шафгаузен, Омера, Патек-Філіпп Піяджет та Сейко. Хоч Швайцарія продукує, під теперішню пору, поверх 70 мільйонів годинників річно, але експорт її годинників натрапляє на щораз більшу та завзятішу конкуренцію з боку японських, американських.

Ще 50 років тому здавалося, що годинникарському промислові Швайцарії належить цілий світ. І раптом сталося щось майже неймовірне. Дві японські фірми "Гейко" та "Сейко" змодернізували продукцію своїх годинників до такої міри, що кошт продукції їх годинників був на 67% менший, ніж швайцарських. Це дало їм

змогу, у відносно дуже короткому часі, опанувати цілковито азійський та частково американський ринок. Частково тому, що американська фірма "Таймекс" зреволюціонізувала докорінно систему продажу своїх годинників, продаючи дешевші моделі крізь ланцюг десяток тисячів аптекарських та галантерейних крамниць. Друга американська фірма, "Булова", користуючись з винаходу одного швайцарського інженера, випродуковувала новий, дешевий та дуже популярний годинник "Accutron" якого рух є кермований металевими виделками.

А тим часом, японська фірма "Гейко" випустила на ринок кварцові та соняшні годинники, для наснаження яких, на протяг півроку, вистачає виставити їх на дію сонця або штучного світла на 10 хвилин. Як можна було сподіватися, фірма "Гейко" залляла своїми чудесними годинниками в дуже короткім часі майже всі країни Східної Європи.

Швайцарія відповіла на те розв'язанням старих годинникарських картелів. У висліді, фірма "Longines" пішла слідом "Timex"-у, передаючи свої дешеві моделі годинників до продажу департаментовим крамницям, а фірма "Tiscot" почала продукувати дешеві моделі годинників (з плястичними частинами), з метою опанування ринку збути в "Третьому Світі". □

Купуйте продукти в наших крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько -- власники

- 2295 Bloor St. W. ● Roncesvalles Ave.
- 1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
TORONTO, ONT.

COMPLETE CATERING SERVICE.

Banquet Facilities (up to 500 persons)

UKRAINIAN CARAVAN

Restaurant Cabaret

5245 Dundas St. W. (at Kipling) ● 231-7447
ISLINGTON, ONTARIO M9B 1A6

- ГОТУЄМО Й ДОСТАВЛЯЄМО РІЗНІ СМАЧНІ СТРАВИ НА ВЕСІЛЛЯ, ХРЕСТИНИ, ЗАБАВИ, ПОМИНКИ І НА ІНШІ ПРИЙНЯТТЯ;
- ПОВНА КУХОННА ОБСЛУГА;

ОСТАННЕ СЛОВО -- ОБВИНУВАЧЕНОМУ

(На адресу не тільки д-ра Антона Івахнюка)

Саме тому, що в цивілізованих суспільствах останнє слово належить обвинуваченому, маю надію, що редактор "Нових днів" опублікує цю мою статтю. Хоч в українській діаспорі буває всяке. Колись Василь Верига, теперішній генеральний секретар СКВУ, опублікував у "Новому шляху" статтю-нападку на мене, на, неначе, мое незнання української літературної мови, причому його стаття мала не дискусійний характер, а, так би мовити, була нічим необґрунтованою атакою на мене. Я написав статтю-відповідь, однаке редактор "Нового шляху" на оприлюднив її. Та сама редакція не опублікувала моєї статті-відповіді на, надруковані в тому ж "Новому шляху", нападки на мене з боку Святослава Караванського. Така ось у нас демократія. Коментарі -- зайві.

Але, до речі. В грудневому номері "Нових днів" з'явилася стаття Антона Івахнюка "Справді -- сором!", в якій автор намагається дискредитувати мое знання української літературної мови, а також ставить під сумнів мою етику за критику проф. Юрія Шевельова. Повторюю: останнє слово в культурних суспільствах завжди залишається за обвинуваченим, у цьому випадку -- за мною. Отож почитайте мою відповідь на адресу А. Івахнюка, яка торкатиметься не тільки його, а й йому подібних за способом мислення і рівнем знання української літературної мови.

В одному тільки погоджується з А. Івахнюком. У тому, що мені справді соромно! Ще й як соромно! Проте не за себе, а за доктора Антона Івахнюка, проф. Юрія Шевельова та іже з ними. Бо стаття А. Івахнюка -- доказ того, що ані він, ані більшість редакторів українських часописів у діаспорі, ані деякі провідні члени НТПШ у Канаді, теж деякі професори УВУ, також чимала кількість українських письменників на Заході не забагнули того, що в культурних суспільствах становить аксіому, а саме не забагнули того, що правопис, це закон, порушення якого називається неграмотністю. І не нам з А. Івахнюком критикувати правопис, хай би це робив (критикував, а не робив мовні помилки) проф. Юрій Шевельов. А нам слід обмежитися до того, щоб дотримуватися правопису. Бо, як я уже казав у своєму есе "Живе дерево мови української" -- "Dura lex, sed lex"! Однак, здається мені, про ці речі говорити з А. Івахнюком та йому подібними, це так, як розмовляти зі сліпим про кольори.

А тепер до суті статті А. Івахнюка. Для спрощення викладу висловлюватиму своє ставлення, слідкуючи чи не за кожним реченням статті. А. Івахнюк пише, що "мова та правопис у діаспорі, а теж і на Україні, має (підкр. мое -- В.П.) недомагання". Згідно до українського синтаксису, коли в реченні йдеться про більше, ніж один іменник, то дієслово, з ними пов'язане, вживается в множині, а не в однині. Отже, треба було написати: "мають недомагання". Оце й є мій перший камінчик вгородець А. Івахнюка. Пропущу інші твердження ав-

тора, бо вони торкаються загальних справ (зраз пишу, замість тепер тощо), проте не слід було йому про них згадувати, бо необізнаний читач може подумати, що це торкається мною зроблених помилок.

Вистрелив по мені А. Івахнюк з великої гармати, закидаючи, що я "чомусь дзъюбаю" проф. Юрія Шевельова, що це, мовляв, неетично робити. Не можна, за А. Івахнюком, критикувати "нашого вченого, відомого мовознавця у філологічному світі". Видно з написаного, що, за А. Івахнюком, авторитетів не можна критикувати. Скажу загально: принцип недоторканості авторитетів є результатом авторитарного способу мислення, а він, цей спосіб мислення, є наслідком насаджування упродовж багатьох років відомої і близької А. Івахнюкові авторитарної (тоталітарної) ідеології. А я від неї -- далекий. Я визнаю принцип, за яким, як і у США, Канаді та в інших демократичних країнах, критика прийнята без огляду на авторитети. З огляду на різні, мої й А. Івахнюка, погляди на світ, у нас теж зовсім інша логіка. Я, у статті "Біль і сором" справді написав таке: "Та що Секретаріят СКВУ, коли навіть проф. Юрій Шевельов, визначний на еміграції український мовознавець, публікує тексти з мовними помилками". Так, саме так я ці справи бачу. Від кого ж вимагати абсолютноного знання української літературної мови, як не від визнаного українського мовознавця? Адже не від простої людини, яка, переживши лихоліття, пише свої спогади. Ні! Я презентую таку точку зору: Вимагати абсолютноного знання української літературної мови від вчених-мовознавців і досконалого знання цієї мови від письменників, редакторів, також публіцистів, журналістів. Без цього ми -- ні... не скажу хто ми. В нас бо виходить, що більшість з названих тут пише неграмотно. Для порівняння скажу таке: Чи можна бути поблажливим до оперного співака, котрий, співаючи арію, взяв півтону вище, або нижче? Ні, не можна. Таке бо фальшування дискредитує співака. Так і з визначними мовознавцями: їм абсолютно не можна допускатися мовних помилок. А ми ж кажемо: адже співак тільки півтону взяв нижче, адже мовознавець-професор пише, отже й може робити мовні помилки. Або ось що, скажімо, чи естрадні співаки можуть фальшувати мелодію під час концертів? Ні, не можуть! Так само не можуть калічiti українську мову наші письменники, редактори, автори статей. А вони калічати! У шухлядах редакції "Нових днів" застригли дві мої мовні рецензії на книжки -- професора-мовознавця д-ра Дмитра Кислиці "Світе ясний" і Ганни Черінь "Їдьмо зі мною, знов!"

Я, побіч української, знаю польську і російську літературні мови, я читаю пресу, писану тими мовами. І стверджую, що польські і російські часописи редактовані грамотно, згідно до вимог правописів -- польського і російського. Наражаючись на закид нескромності я

вимушений сказати таке: Впродовж 25 років я працював у Польщі юристом-прокурором, юридичним радником, кілька падцять років адвокатом. Моя праця вимагала виступів кожного дня у суді, писання позовів, відповідей на них, доказових пропозицій тощо. І таке ж я кожного дня отримував від моїх процесуальних опонентів, теж від суду, прокуратури. І, звичайно, в тих кожноденних писаннях зовсім не було мовних помилок. Зрештою, коли б якийсь правник (правник, а не мовознавець, не письменник, не редактор!) допустився мовної помилки, то це було б для нього дискредитацією.

Вертаюсь, однаке, до написаного А. Івахнюком. Він, захищаючи проф. Ю. Шевельова, твердить, що той мав право написати "Голгота", бо, мовляв, у "Правописному словнику" Голоскевича допущена ця і багато інших помилок, що не може бути нормою те, що подає той словник. А він подає, що згадане слово можна писати за двома формами: "Голгофа" або "Голгота". Третій форми, якою писав проф. Ю. Шевельов, цей словник не передбачає. Ну, скажімо, друкарі Словника зробили помилку, то невже тогожно помилку зробили й укладачі "Правописного словника української мови" Яр. Рудницький і К. Церкевич, котрі теж, як і в словнику Голоскевича, допускають дві форми цього слова: "Голгофа" і "Голгота" (див. стор. 146). А тим часом А. Івахнюк починає вчити, що, мовляв, "Голгофа", це -- неправильно, бо в українській мові грецьке "Th" передається виключно через "т". І покликається при цьому на "Словник чужомовних слів", а в п'ятому, і не тільки в п'ятому, подано "Голгофа", і слово це з арамейської мови, в якій воно має форму "Gulgultha", отже теж з "Th". В нашу українську літературну мову слово "Голгофа" прийшло не безпосередньо з арамейської, а через грецьку, а в п'ятій воно звучить "Голгофа", а не "Голгота". І ще: Не всі слова з грецьким "Th" в українській мові передаються через "т", є бо й такі, котрі передаються через "ф". У цій справі, згідно з "Українським правописом", Київ, 1990, з приводу якого А. Івахнюк так радіє, подано: "Th" залежно від того, як слово узвичаєне в українській мові, передається ліteroю "ф": арифметика, ефір, кафедра, логарифм, міф, орфографія, пафос, Федір, -- то ліteroю "т": бібліотека, ортодокс, ортопедія, театр, теорія, Тадей, Теодор" (стор. 103). Так каже правопис,

любий А. Івахнюкові, і він, А. Івахнюк перечить йому. Коли б піти за твердженням А. Івахнюка, то з української мови мусіли б зникнути Федір, Федорович, навіть Фед'кович та багато інших слів.

Словник Голоскевича та інші подають дві форми слова, про яке мова: "Голгофа", бо воно узвичаєне на Наддніпрянщині як таке, що прийшло в українську мову через грецьку, і "Голгота", що прийшло в Галичину з арамейської мови через Захід. Тож, як видно, не слід А. Івахнюку ставити під сумнів зафіксований у словниках матеріал. І про сказане тут мною, я цього певен, досконало знає проф. Ю. Шевельов, а його мовні помилки, на мою думку, це прояв неохайногого ставлення до рідної мови.

Далі: У тексті Ю. Шевельова, про який мовиться, "з середини" було вжито як прислівник і слід було писати "зсередини". І мій заклик у справі помилкового написання "не-буття" -- не друкарська помилка, це поширене серед українців діаспори неправильне писання слів з частинозапереченням "не": "не-українців", "не-католиків" тощо.

А. Івахнюк твердить: "Хто пише, той робить і помилки, на них треба вказувати, але не нісенітними доказами". Скажу тільки таке: Нісенітних доказів не існує. Докази є, або їх немає, вони можуть бути сильні, або слабкі, навіть сумнівні. Але не буває нісенітних доказів. А писання А. Івахнюка, це що -- провокація? Якщо так, то будь-ласка, я можу навести й інші "перлини" з писання проф. Ю. Шевельова. В рецензії на згадану тут книжку Ганни Черінь я написав: "Ба навіть український мовознавець, мовний авторитет проф. Юрій Шевельов пише ("Українські вісті", 10.III.1991): "Представники Харкова -- адміністратори, ділки, науковці, поети відвідують раз на рік свого побратима". "Ділок" у сучасній українській мові має виразно й однозначно зневажливе значення, воно означає того, хто спритно веде справи, вдаючись до будь-яких засобів для досягнення мети. Проф. Юрій Шевельов мав би написати "ділові люди", замість "ділки". І там же: "одна канадійка", "канадійський долар", замість "канадка", "канадський долар", бо жителі Канади це: канадець, канадка, канадці, а не канадієць, канадійка, канадійці; від іменника "Канада" утворюється прикметник "канадський", а не "канадійський". Я собі не уявляю звичайного польського інтелігента, який би

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

ВВІЧЛИВА І СПРИЯТЛИВА
ОБСЛУГА

COMMUNITY TRUST

PHONE: 763-7333

**ЗВЕРТАЙТЕСЯ З ДОВІР'ЯМ
ДО КОММЮНІТИ ТРАСТ
У ВСІХ ФІНАНСОВИХ
І БАНКОВИХ ПОТРЕБАХ**

2271 BLOOR STREET WEST, TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

сказав "канадзець", "канадка", замість "канадийчик", "канадийка", "канадийські", або щоб такий же росіянин сказав "канадець", "канадейка", "канадейські", замість "канадець", "канадка", "канадські". А коли б такої помилки допустився польський чи російський професор-мово-знавець, то його у засобах масової інформації дискваліфікували б як вченого. А в нас -- все, або майже все можна робити з нашою мовою, можна її безкарно спотворювати й одночасно здобувати лаври на полі українського мовознавства. Про що це свідчить? На мою думку, -- це доказ нашого низького рівня мової культури".

А тепер про закиди А. Івахнюка на мою адресу. У статті "Біль і сором" я писав: "...заходи, котрими відзначиметься ювілей...", натомість А. Івахнюк, стріляючи по мені, пише: "Як можна відзначати "заходами" ювілей?" А можна, можна, докторе Івахнюк. Ви, мабуть, не знаєте семантики слова "заходи", яке, пригадую Вам, тогожне з діаспорним словом "імпрези". Слово "захід", крім значення заходу сонця тощо, тлумачиться так: "Сукупність дій або засобів для досягнення, здійснення чого-небудь" (Словник української мови, т. III, стор. 381). То як, чи "заходами" (імпрезами) не можна відзначати ювілей? Хто цього не розуміє, той не розуміє елементарної логіки.

Я писав: "Невелика доля мовних огоріхів", а А. Івахнюк б'є мене: "доля в розумінні частини це російське слово". Важко мені спречатися з людиною на такому мовному рівні, тож наведу доказ зі Словника української мови, т. II, стор. 360: "Доля 2. Частина чого-небудь." А ось з того ж джерела приклади вживання цього слова: "...на якусь долю секунди притихла..." (Кучер); "...в тому велика доля правди..." (Цюпа); "Доля м'ясива" (Гомер, у перекладі Б. Тена); "...скільки заробітку припадає на їхню долю..." (П. Мирний). Що, не переконливо? Якщо ні, то ні я, ні названі тут українські письменники не маємо рації, її має тільки А. Івахнюк.

Ще поставив мені у закид А. Івахнюк, що не можна писати "існували побіч себе", "тяжіли до себе", а треба писати "існували одні побіч одних", "тяжіли одні до одних". Такий закид міг поставити мені тільки той, хто не знає значення особового зворотного займенника "себе". Можна бо і стояти побіч себе, можна теж тяжіти до себе взаємно. І, знаючи принципи семантично-стилістичних синонімів, можна теж сказати "стоять один побіч одного", "тяжіють один до одного". Підозрюю, що А. Івахнюк не забагнув, що "себе", це зворотний особовий займенник, що в українській мові виступає і в однині, і в множині.

А. Івахнюк перечить моєму твердженням, що російська мова мала вплив на українську від 1654 року (Переяславська угода), бо, мовляв, було навпаки -- українська мова від того часу почала впливати на російську, бо в той час Московщина була мало освіченою. І покликався мій опонент при цьому на акад. С. Смаль-Стоцького, проф. І. Огрієнка, Юрія Шереха. Далебі -- дивна логіка в А. Івахнюка: він переплутав дві різні справи -- культурний вплив українців на вищі верстви росіян, які почали приманювати або й насильно стягувати українських учених в Москву, з масовим напливом російських солдатів та москалів, з насаджуванням російської адміністрації на

Україні (Малоросійська Колегія), від яких і почалася русифікація, в тому й мовна, України. А, може, це не так? Тоді хай А. Івахнюк при іншій нагоді скаже -- коли і чому почалася русифікація України. А я йому тільки пригадаю твір І. Котляревського "Наталку Полтавку", в якій аж надто доказів мовної русифікації українців.

А. Івахнюк пише, що я завзято боронив змосковщений правопис, що я не розумів суті справи і сам ним писав, але "наші мовознавці дали (мені) доречну відповідь", і що "найдошкульну відповідь дала дуже несподівано сама Україна, вона заперечила майже все, що він (тобто я -- В.П.) твердив. І що, мовляв, "не треба було спішити..."

Скажу тільки те, що: 1/ ніхто з "наших мовознавців" не дав мені жодної доречної відповіді; 2/ А. Івахнюк не знає стану мовознавчих справ в сьогоднішній Україні. А він, той "Український правопис" з 1990 року, неувійшов у дію, він не був затверджений урядовими чинниками, що є необхідною вимогою при введені змін у правописі. Тим, неначе новим, правописом не послуговуються, і то зовсім демонстративно, ні українські письменники, ні публіцисти, ні журналісти. Він бо, отої "правопис", мовне непорозуміння. Треба читати про це не тільки на сторінках діаспорної преси.

Редактора М. Дального прошу опублікувати мою статтю-репліку без правописних змін, щоб читачі мали можливість переконатися, чи правопис, який я захищаю (за винятком очевидних русизмів типу "хокей", "Хемінгей"), то чи він справді незрозумілий українцям діаспори? Тут зазначу, що я, як це було не один раз у моїй практиці, на бажання авторів редактую їхні тексти теж за так званим "харківським" правописом, вживаним тут, на Заході.

При цій нагоді заявляю: Це мій останній виступ у мовних справах на сторінках діаспорної преси. Хіба що виникне потреба репліки, за засадою: останнє слово -- обвинуваченому. Я не бажаю входити у суперечки, заарвлені псевдоідеологічними чи політичними мотивами.

І повторюю ще раз: мені справді соромно. За неграмотність українського друкованого слова, за тих, хто винен за такий стан справи.

Незабаром "Нові Дні" допускатимуть тільки правопис, діючий у незалежній Україні. -- Ред.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРIMO ПО-УКРАЇНСЬКИ

КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ КАНАДИ ТА ЙОГО СПІВОСНОВНИК О. МИТРАТ Д-Р ВАСИЛЬ КУШНІР

У нашому Бюллетені ч. 2 (128) ми подали коротку інформацію про 100-річчя українського поселення в Канаді (1891-1991), згадуючи Василя Єлинська і Івана Пилипова, як перших українських поселенців у Канаді. Згадали ми також д-ра О. Олеського, що був справжнім "Батьком" української іміграції до Канади.

Сьогодні, на закінчення цього ювілейного року, згадаємо ще о. митрата д-ра Василя Кушніра, ініціатора, співосновника та першого президента Комітету Українців Канади, заснованого в 1940 році у Вінніпегу.

Це найбільша і найважніша подія в організаційному супільното-громадському житті українців Канади. До того часу українці в Канаді організаційно не були об'єднані, не мали свого координаційного центру, своєї Централі, яка репрезентувала б українців перед світом і перед урядом Канади.

За старанням о. В. Кушніра, по довгих нарадах і переговорах, тодішні українські крайові організації погодилися створити Комітет Українців Канади. Цими організаціями були: Братство Українців Католиків, Союз Українців Самостійників, Союз Гетьманців Державників, Українське Національне Об'єднання і Українська Робітнича Організація. Сьогодні КУК об'єднує 30 організацій крайового характеру, в тому числі 6 т.зв. "великих", а саме: БУК.СУС, УНО, ЛВУ, СУКВ і ФУКПіП.

З ініціативи о. д-ра В. Кушніра та дир. В. Кохана, в 1963 році, засновано Українську Канадську Фундацію ім. Т. Шевченка. У 1967 році, на базі Пан-Американської Конференції, що від 1946 року очолював о. д-р В. Кушнір, відбувся Світовий Конгрес Вільних Українців у Нью-Йорку, який створив світову надбудову українців у діаспорі, а її першим президентом став той же о. В. Кушнір.

В історії українців Канади о. митрат д-р Василь Кушнір займає перше місце і тому про нього згадуємо з приводу 100-річчя нашого поселення в цій країні. Він народився 17 вересня 1893 року, в селі Вікно, пов. Скалат у Галичині. У 1929 році закінчив теологічні студії докторатом. У 1934 році прибув до Канади і став парохом дуже занедбаної парафії св. Володимира і Ольги, яку реорганізує, а відтак буде нову величаву катедру. За цю працю був іменований митратом і генеральним вікарієм Вінніпезької Митрополії та прелатом.

У громадському житті був президентом Комітету Українців Канади в рр. 1940-1952 і в рр. 1956-1971, президентом Української Пан-Американської Конференції в рр. 1946-1967 і президентом Світового Конгресу Вільних Українців у рр. 1967-1978, а відтак іменований почесним досмертним президентом СКВУ. Коротко сказавши, о. д-р В. Кушнір -- це був справжній лідер українців Канади та цілої діаспори. Помер 25 вересня 1979 р. Похований на цвинтарі "Всіх Святих" у Вінніпегу...

Цією згадкою, в цьому ювілейному році нашого поселення в Канаді, вшануємо Його світлу пам'ять!

"Бюллетень Кредитової Кооперативи
Північного Вінніпегу", ч. 4 (130)

ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ІНЖ. АНДРІЯ КАЧОРА

15 жовтня 1991 р., міністер для кредитової кооперації в Манітобі, Дост. Лінда МакІнтош, в ротонді парламенту, в присутності кількох членів уряду і близько 80 провідних кооператорів, проголосила "Тиждень кооперації". Від українських кредитових кооператив був запрошений інж. А. Качор.

Увечері, того ж дня, відбувся святковий банкет у Шеретон готелі, в присутності 2 міністрів і близько 400 осіб. У програмі було почесне відзначення 3-х найбільш заслужених кооператорів, а між ними на першому місці, відзначено нашого довголітнього співробітника інж. А. Качора (два інші -- Р. Кінг і Деніс Мейнард).

На світлині Дост. Лінда МакІнтош передає інж. А. Качорові нагороду відзначення за його кооперативну працю в Україні і в Канаді. □

**GEO. H. CREBER (від 1897 року)
208 Kingston Rd. at Woodbine
УКРАЇНСЬКА ФІРМА ПАМ'ЯТНИКІВ
У ТОРООНТИ**

-- першорядні майстри, скульптори і кресляри;
-- імпортований і місцевий граніт, бронза;
-- фотографії на порцеляні, нагробні написи;
-- хоч замовлення виконують висококваліфіковані!
майстри -- наші ціни найноміркованіші!

Тел. вдень -- 691-5712 і увечорі -- 762-3502

РОМАН ДЕМКІВ

YAR HALABAR

**YAR'S KIDS 'N THINGS
CHILDREN CLOTHING AND FURNITURE**

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2 (416) 767-7860

НАДІСЛАНІ НОВІ КНИЖКИ

Данило Шумук. Із Гулагу у вільний світ; роздуми про зустрічі з українською діяспорою і урядовими чинниками та доповнення до книжки "Пережите і передумане". Торонто, Вид-во "Новий Шлях", 1991. 258 стор. ілюстр. Ціна 17.50 дол.

Євген Слонівський. На руйнах минулого; роман. Торонто, Об'єднання Українських Письменників "Слово", 1954-1990. 3 томи, портр. Ціна 42 дол.

Ольга Вітошинська. Непереможний Лев; повість-хроніка. Лондон-Паріж, Українська Видавнича Спілка, 1991. 136 стор., ілюстр.

Петро П. Потічний, редактор. УПА в світлі німецьких документів; З англійським і українським резюме. Книга третя: червень 1941 -- травень 1943. 271 стор., ілюстр. Торонто, Вид-во "Ліропис УПА", 1991. Літопис Української Повстанської Армії, том 21. Ціна 15.00 дол.

Пронам'ята книга з нагоди 40-ліття УЛТПА (Чікаський період, 1975-1990). Д-р Павло Джуль -- головний редактор. Чікаго, Українське Лікарське Товариство Північної Америки, 1990. VIII, 240 стор., ілюстр.

Іван Багряний. Тигрови; роман в двох частинах. Детройт, Фундація ім. Івана Багряного, 1991. 278 стор., портр. Ціна 11 ам. дол.

Олесь Бердник. Кажу Вам (Свяценні знаки). Київ -- Нью-Йорк, Вид-во М. Коць, 1989. 223 стор., портр.

Михайло Селешко. Вінниця; спомини перекладача Комісії дослідів злочинів НКВД в 1937-1938. Зредагував Василь Верига. Нью-Йорк -- Торонто -- Лондон -- Сідней, (1991). 212 стор. Ціна 17.50 дол. Olzhych Foundation, P.O. Box 281 Stn.-M, Toronto, Ont. M6S 4T3.

Теодор Матвієнко. На сонячному шляху; збірка сонетів. Торонто, 279 стор. Тверда оправа. Ціна 10 кан. дол.

Володимир Дутчак. Долею даровані зустрічі; дорожні нотатки. Бусенос Айрес, 1990. XVI, 79 стор., ілюстр.

Микола Щербак. Чубрець; вибрані поезії, 1991. 268 стор.

Дмитро Табачник, Олександр Сидоренко. За стандартними звинуваченнями. Київ, Вид-во політичної літератури України, 1990. 268 стор., ілюстр.

Мар'ян Ковальський. єдиний, що існує понад усім; поезії. Рим, Українська Папська Колегія, 1986. 70 стор.

Ірина Дібко. Ахнатон; (Поема з життя давнього Єгипту). Бусенос-Айрес, Вид-во Юліяна Середяка, 1986. 66 стор., ілюстр.

Іван Филипчак. Іванко Берладник, або Пропанца сила; (Історична повість. Друге спрощене видання. Бусенос-Айрес, Вид-во Юл. Середяка, 1986. 135 стор.

Іван Филипчак. За Сян! (Історична повість з кінця Х і початку XI століття в Україні). Третє спрощене видання. Бусенос-Айрес, Вид-во Юл. Середяка, 1987. 141 стор.

Ірина Дібко. На крилах дум; поезії. (Друге, спрощене видання) та драма Мати короля Данила. Кліфтон, 1987. 155 стор., портр.

Світи Тараса Шевченка; збірник статтей до 175-річчя з дня народження поета. Редактори: Лариса М.Л. Зелеська Онишкевич, Леонід Рудницький, Богдан Певний, Тарас Гунчак. Записки НТШ, Філологічна секція, т. 214 та Бібліотека Прологу і Сучасності ч. 191.4. Нью Йорк -- Париж -- Сідней -- Торонто -- Львів, 1991. 488 стор., тверда оправа. Ціна 25 ам. дол., плюс 4.95 дол. за пересилку.

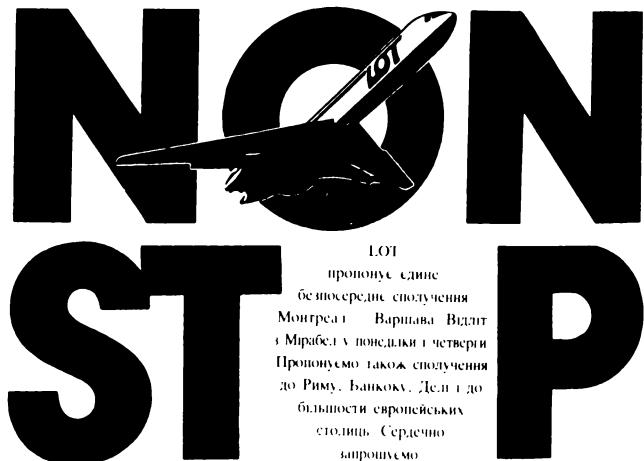
Христина Сеньків. I want to dance. Я хочу танцювати. Текст і ілюстрації -- Христина Сеньків. Переклала Богдана Марія Велигорська. Етобіко, Сігнет Паблікейшнс (1991). Двомовний текст, кольорові ілюстрації, 30 стор. Ціна не подана

СВІТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА: НОВИЙ ЗБІРНИК ПРАЦЬ ПРО ПОЕТА

Заходом НТШ-Америки та журналу *Сучасність* (видавництво "Пролог") появився збірник праць, які досліджують різні аспекти шевченкознавства: Шевченко і духовність, література, мистецтво, культура і суспільство. Особливо представлені детальні дослідження шевченкіяни. Більшість статей у цьому збірнику були зачитані на шевченківських конференціях у Нью-Йорку, що їх улаштовують спільно НТШ, УВАН та Український Науковий Інститут Гарвардського Університету.

Авторами 31 статей збірника є літературознавці, мистецтвознавці та інші науковці і дослідники Шевченка з України (11 авторів), Польщі (1), Японії (1), Австралії (1), Канади (5) та Америки (10); серед них є Михайло Брайчевський, Григорій Грабович, Ася Гумецька, Іван Дзюба, Дарія Даревич, Юрій Луцький, Петро Одарченко, Ярослав Розумний, Богдан Рубчак, Євген Сверстюк, Іван Фізер, Юрій Шевельов. Зібрані матеріали зредагували Лариса Онишкевич, Леонід Рудницький, Богдан Певний і Тарас Гунчак.

Книжка має 488 сторінок, ціна 25 ам. дол., плюс 4.95 за пересилку. Збірник *Світи Тараса Шевченка* можна замовляти в НТШ (64 Fourth Avenue, New York, NY 10003), або в *Сучасності* (744 Broad St., Ste. 1116, Newark, NJ 07102-3892). Безкоштовний телефон для замовлення з США та Канади 1-800-458-0288. Приймається Visa і Master Card. □

За близьчими інформаціями телефонувати
в Монреалі:
(514) 844-2674
Fax: (514) 844-7339

в Торонто

(416) 236-4242

Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

ЕММА АНДІЄВСЬКА І ВПЛИВ ЇЇ МОДЕРНОГО МИСТЕЦТВА НА МІЙ ЕКЗИСТЕНЦІЯЛЬНИЙ СТИЛЬ

Я мушу походити в прямій лінії від матріархальної трипільської культури, в якій панувала благодать матріархату, -- гадав я собі, йдучи на літературно-мистецький вечір Емми Андієвської, -- бо моя вдача дає повну перевагу мистцям країці статі. А ще як вони поетеси! Так було з Ліною Костенко. Я не міг був дочекатися, коли вона до нас приде, щоб надивитися на неї і послухатися поезії з її уст. А коли оголосили, що виступатиме у власній особі Емма Андієвська, то я почувся, немов на Новий рік о годині 12-ї. Екзотичне ім'я, милозвучне прізвище, і понад усе -- вона модерністка. І не тільки в поезії, але й мальстрів. Мабуть, такого ще не було від Шевченка, щоб народився малькар і поет в одній особі.

Мабуть, здивуєтесь, що я так люблю модернітів. Я, як усі інші нормальні громадяни, колись не любив модерної поезії, ні модерного мальстріва, бо не розумів про що йдеться. І далі не розумію, але люблю, бо навчився любити. Про що йдеться? Йдеться про те, що до знання модернізму, як і всього іншого ізму, треба підготови й експерименту. Довідався я від тих, які знають, що одного поета слід читати вголос, другого тільки собі під вусом, іншого зрозумієте, коли читає його поезії третя сторона, ще іншого треба слухати з запліщеними очима і т.д., і т.і. Тільки треба знати, якого слухати, а це вже залежить від вашої власної ініціативи й експерименту. Як це схопите, то почуватиметеся, як вправний водій за кермом авта. Тоді то у вашій уяві створюватимуться поетичні образи, які ви напевно полюбите, бо це ваша власна поетична творчість. А до підготови належить усе вичитати й усіх випитати про даного мистця. Знаючи все, ви немов споживатимете смачні страви з мистецьких трипільських полумисків.

Про Емму почув я ось таке: коли вона була маленькою дівчинкою, її батька викликали з хати й на її очах застрелили. Коли матір з нею втікала з Дніпропетровська перед більшовиками, то маленька Еммочка такий великий клунок на плечі взяла, що тільки її ноженята були видні з-під нього. Якщо б її так побачив був ван Гог, то намалював би її рожевими й помаранчевими кольорами на фоні сходу червоного сонця. А Пікассо напевно причепив би був до клунка велике криве око, що дивилося б з докором на небо.

В Німеччині жила вона в таборі переміщених осіб, про що написала знаменитий "Роман про добру людину"

ну" модерністичним стилем екзотичних речень, які простягаються на пів чи навіть на повну сторінку кожне речення. Тут Емма познайомилася з людиною, немов з її роману, з екзотичним прізвищем, літератором Іваном Кошелівцем. Вони закохалися. Як Кошелівець уже знов, що мав робити, пішов до помешкання Емми свататися. Очевидно, матір Емми слухала уважно літературного тракту Кошелівця про кохання і любов, і вже готова була дати свою згоду виходити за нього заміж, -- тому ж було стільки років, що їй, якщо не більше, -- як

він саме у відповідний момент назвав Емму за свою наречену. Все було врятовано, історія закінчилася, мов у байці, і Емма Андієвська та Іван Кошелівець від того часу зажили щасливо до наших днів.

Чому я це пишу? Щоб знати про наших славних людей. Ми мало знаємо про Шевченка. Ми не знаємо навіть, чи він любив більше борщ, чи вареники чи галушки? Наприклад, я не люблю галушок, навіть полтавських, а Емма і Іван люблять квашені огірки, і, щобільше, п. Кошелівцеві більше смакує цілий огірок, ніж порізаний. Бо про мистців варто знати як най-

більше, хоч не все, бо треба ще дещо залишити для своєї "імагінації".

Тож я з великим духовним піднесенням і тілесним неспокоєм чекав на читання поезій поетесою у власній особі. Вона скромно й "до лиця" прибрана, з куністим чорним капелюшком без крис, подібним до арабського феза, що ховає майже все її буйне волосся, з якого, мов з кургану в степу, повіювало поетичним туманом. Хтось згадував, що Емми поезію треба слухати тільки вухами, але, я цього не міг втяти. Зачарований, я її прекрасне читання слухав очима, і передо мною виринали модерністичні картини з нашого й не нашого світів. Про це нікому не зраджу, бо це моя приватна справа...

З мальськими картинами Емми Андієвської -- це інша пара мистецьких калочів, висловивши образно. Не міг я на її картини доволі надивитися, -- на жаркі основні кольори й невимушні овальні лагідні форми, -- бо вперше у своєму сприйманні відчував, що вони діють на мене якось незвичайно. А на малюнках натюрморти у модерному стилі, мені вважалися, мов на городі, свіжі огірки, смачні кавуни, розбиті з зернятками дині, навіть цвітна капуста, які, на диво, дразнили мої смакові залози, що мало слінка не капала мені з рота, хоч я до зеленини не дуже охоче сідаю за стіл. Такі мої глибинно мистецькі переживання я поніс додому.

Як тільки пізно ввечері увійшов я до хати, моя кохана жіночка, привітала мене затурбовано: "Де ж ти пропадав, та ж я чекаю на тебе з вечерию вже п'ять годин?"

Я сідав за стіл, немов запаморочений, бо не міг позбутися почування, як мистецтво трансцидентально пов'язане з екзистенціалізмом, і мені не сходила з голови трипільська матріархальна мудрість: "Голодній кумі все хліб на умі". □

ЧОМУ СВІТ НЕ ХОЧЕ ВИЗНАТИ УКРАЇНУ?

Оце прочитав під таким заголовком статтю Ю. Мовчана в "Українських вістях" за 17 листопада 1991. Шкода, що я не журналіст, а то цікаво було б подискутувати. На мою скромну думку, світ не визнавав Україну, бо Україна з тих чи інших причин не визнавала сама себе. В березні більшість населення України проголосувала в референдумі за те, щоб Україна залишилась у складі якогось "новленого Союзу". В серпні Верховна Рада проголосила незалежність України, але узaleжнила це від вислідів нового референдуму 1-го грудня. Як же міг світ у таких умовах "візнати Україну"?

Крім того, слід пам'ятати, що тепер немає ні одної країни в світі вповні незалежної. Були донедавна дві велико-кодержави, які могли змагатися одна з одною, але на теперішній час зосталася лише одна. І та іздить по світі й запитує по сім разів що і як робити.

Президент Буш не послухав порад мудрих дорадників-дипломатів -- Метлока, Кіссінджа, Ніксона, Бжеzінського, -- щоб США підтримували розвиток і аспирації окремих республік, а не вмираючого Советського Союзу. Він послухав Горбачова й прилюдно радив у Києві "не розбігатись з Союзом". Мав, мабуть, на думці, що нікому буде сплачувати советські борги, як не стане центрального советського уряду. Це політика батога.

Але що буде, якщо Україна висловиться у другому референдумі за свою незалежність? Вповні незалежною вона й тоді стане не скоро, але світ визнає її незабаром. І президент Буш буде не останнім. А далі багато залежатиме від того, якого президента Україна вибере. Він повинен бути мудрий, сміливий, хитрий і здібний підібрати апарат -- зокрема досвідчених економістів, фінансистів, організаторів сільського господарства, дипломатів. Таким уявляється (чи я його люблю, чи ні) Леонід Кравчук. Він має практику і досвід, і людей, на яких він може розраховувати.

Комуністична партія вже заборонена, її члени викинули свої червоні книжечки, але переродитись за такий короткий час вони не можуть. Їх понад два мільйони, вони займають в Україні керівні посади і вони підтримають Л. Кравчука, бо вважають його за свого. Це треба враховувати національним провідникам із Руху. Ліпше в демократичній системі бути сильним в опозиції, аніж брати відповідальність за уряд меншості.

Та хто б не став президентом, важливо, щоб ярма не надідав, бо затоне і Україну втопить. І треба кусати лиш стільки, скільки можна проковтнути. Дуже важливим будуть наступні вибори до місцевих Рад і до Верховної Ради. Якщо народ вибере тих, кому справді вірить, то це буде твердий фундамент, з такими буде рахуватися кожен президент. Я вірю, що під час референдуму українці покажуть світові, що "ми були й є, і Україна наша з нами!" Тоді її світ визнає Україну. Скоріше, ніж хтось думає.

Федір Бойко,
Лентіктон

СПАСИБІ ЗА РОЗУМНЕ ВІДОКРЕМЛЕННЯ!

...Не можу стриматись, щоб не виявити безмірної вдячності моїм землякам українцям за терпеливість і розумну розв'язку складного питання відокремлення (нарешті!) України від Москви.

І до цих пір -- мирним і мудрим шляхом! Петро Чечет (Волиняк) -- "мій земляк" -- був правий! Правда наша взяла!!

Висилаю чек на 127 дол. Сто на пресовий фонд "Нових Днів", а 27 річна передплата.

Володимир Євтушко,
Ошаа

"ДИНАМО" -- "БРОНТБИ"

...Данський футбольний клуб "Бронтби" грав у Києві 22-го жовтня з "Динамо" (зіграли 1:1), а п'ятого листопада тут, у Копенгагені. Я хоч і не є фанатиком футбола, але коли сам з Києва, то був усе ж напруженій цих півтори години. Коли грали в Києві, то спікер ввесь час повторяв "руські" і "руські", і Київ; ні разу не сказав Україна, хоч і згадував про синьо-жовті пропори. Коли ж кияни приїхали до Копенгагена, то глядачів зібрались тисячі на стадіоні, нахвалиялись, що "ми іх тут поучимо, як грati в футбол". Газети писали, що коли Брондби виграє цей матч, то кожен гравець з команди дістане 56,000 корон. Грали як несамовиті, суддя ірландець був по іхньому боці, але програли 1:0 в користь "Динамо".

Злобні і кислі пішли з стадіону, "Брондби" випало з європейського футбольного розіграшу, а "Динамо" - Київ продовжує грati...

Дай, Боже, щоб Україна була вільна і незалежна держава з 1-го грудня 1991 року.

Ф. Малиновський,
Копенгаген

КОРОТКО ПРО "НОВІ ДНІ"

...Дякую за висилання журналу "Нові Дні", який прочитую від початку до кінця, а потім віддаю новим емігрантам, які прибули з України не так давно до нас... Вони дуже цікавляться цим журналом, бо ж він є єдиним джерелом інформації для них, -- вони ще не вивчили англійської мови, щоб читати американські газети.

Прохаю й надалі висилати мені Ваш цікавий та інформативний журнал про нашу Батьківщину, яка стала нарешті вільною.

Василь Ноцківський,
Бойсе, Інд.

...Я передплачую інші журнали та часописи, але з найбільшим задоволенням читаю "Нові Дні", бо вони дійсно приносять матеріал новий та корисний для усіх, що його читають...

Варвара Логин,
Гамільтон

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і добреякісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113
Toronto, Ontario M6S 1P1

...Дякую вам за видання прекрасного журналу. Дякую всім дописувачам, усім нашим землякам з Австралії, особливо шановним авторам Дм. Чубові і його доні. А найбільша подяка вашій дружині, бо без жіночої підтримки, я думаю, ви б не витримали... видавати такий цікавий журнал.

O. Лисик,
Ошава

ПРИВІТАННЯ З ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ

З нагоди Різдвяних свят і Нового року вітаємо всю українську громаду в суворенні Україні, США, Канаді, Франції, Англії, Бельгії, Німеччині, Аргентині, Австралії, Польщі, Югославії, Румунії, Росії, Казахстані та інших державах світу.

Ми, представники української преси в Чехо-Словаччині, бажаємо всім добра і щастя! Підтримуйте і передплатуйте газету "Нове життя", ілюстровані журнали "Веселку" (дитячий) та "Дружно вперед" і літературний журнал "Дукля".

Передплату можна оформити посередництвом агентства *Ústredná expedícia a dovoz tlací, nám. Slobody 6, 813 81 Bratislava, CSFR*.

Пожертви на пресовий фонд посылайте на такий рахунок: c.ú. 35-2234-572 Konštantny symbol 558 Všeobecná úverová banka, 080 01 Prešov, CSFR.

Кожен передплатник і подарований гріш -- це наша підмога!

Українці всіх країн, єднайтеся!

Мирослав Ілюк -- головний редактор
газети "Нове життя"

Юрій Дацко -- головний редактор журналу "Веселка"
Ганна Тренчені -- головний редактор "Дружно вперед".

ДОПОМАГАЙТЕ, ЖЕРТВУЙТЕ НА ФУНДАЦІЮ ім. ІВАНА БАГРЯНОГО

яка публікує, поширює та допомагає видавати праці письменників доби Багряного та сучасних українських письменників, рівно ж допомагає пресовим органам "Українські вісті" та "Нові дні". Фундація Багряного в США звільнена від податків, тому Ваші пожертви можна списувати при вплатах федеральних та стейтових податків.

Пожертву надсилайте на адресу:

Bahriany Foundation
505 Rolling Hills Road
Bridgewater, NJ 08807, USA

або

Bahriany Foundation
811 S. Roosevelt Ave.
Arlington Heights, IL 60005, USA

КОЛИ КІНЧАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА?

Чи можна зробити так, щоб передплата кінчалась не в грудні місяці? -- запитують читачі.

Так, можна. Передплата на "Нові дні" може починаєтися і кінчатися в будь-якому місяці, залежно від суми, яку нам присилають. В "роздрібну" передплата на один місяць виносить \$2.50.

Адміністрація

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

У ПАМ'ЯТЬ НІНИ І АНДРІЯ КАЛАШНИКІВ

У шістнадцяту й однадцяту болючі річниці відходу у Вічність моїх дорогих і незабутніх батьків Ніни та Андрія Калашників, у їхню пам'ять пересилаю на пресовий фонд "Нових Днів" п'ятдесят доларів.

Надя Говорун, дочка,
Торонто

У ПАМ'ЯТЬ ПЕТРА СУЛКІВСЬКОГО

Висилаю передплату на 1992 рік та 25 доларів на пресовий фонд "Нових Днів" у першу річницю упокоєння св. пам'яті моого мужа, тата і дідуся Петра Сулківського.

Марія Сулківська, дружина,
Стерлінг Гейтс, Міч.

У ПАМ'ЯТЬ ВІТАЛІЯ БЕНДЕРА

Надсилаю чек у сумі \$50.00 -- передплата "Нових Днів" на 1992 рік, а решта на пресовий фонд, замість квітів на свіжку могилу спочилого в Англії Віталія Бендера.

Віктор Андре і родина,
Бетел Парк, Н.Й.

У ПАМ'ЯТЬ ГРИГОРІЯ МОРОЗА

Усім Вам якнайкращі побажання сили, здоров'я та успіхів у видавництві. Пересилаю чек на 50.00 дол. -- передплата на 1992 рік, а решта у пам'ять приятеля і земляка нашого Григорія Костівича Мороза, який відійшов від нас до світлої пам'яті предків наших.

Марія Сахно,
Гардінер

В ТОРОНТО ВІДЗНАЧИЛИ 85-ЛІТТЯ І.П. БАГРЯНОГО

В неділю, 22-го грудня 1991 року, слідом з Україною, 85-ліття з дня народження відомого українського письменника і політичного діяча Івана П. Багряного було відзначено в Торонті. Програму підготував окремий комітет під головуванням Вікентія Літвінова. Вела програму заступниця голови ЦК ОДУМ Валентина Родак.

Відзначення відбулось в залі Української православної катедри св. Володимира, зразу після відслуження пана хиди. Запрошений з Оттави артист Ростислав Василенко поділився з численними присутніми своїми цікавими враженнями з відзначення 85-ліття І.П. Багряного в Києві, Харкові, Львові, Сумах, Охтирці та в інших містах України. В другій частині програми він майстерно виконував уривки з творів Багряного "Морітурі" і "Розгром".

Було виконано також марш Багряного в записах Капелі бандурристів ім. Т. Шевченка та слухали інтерв'ю, яке він дав давніш для "Голосу Канади".

Це була скромна, але цікава й культурно проведена імпреза.

М.Д.